

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 30.

Joi, 26 Septembrie 1935

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) DINASTIA :		e) ECONOMIE ȘI FINANȚE	
Presa franceză	82	Presa austriacă	84
b) POLITICA INTERNĂ :		„ germană	84
Presa Statelor-Unite	82	„ maghiară	84
c) POLITICA EXTERNĂ :		„ elvețiană	84
Presa franceză	82	f) CULTURĂ ȘI ARTA :	
„ elvețiană	83	Presa Statelor-Unite	84
d) MINORITARE :		„ maghiară	84
Presa Statelor-Unite	83	g) DIVERSE :	
„ evreiască din străinătate	83	Presa franceză	85
		„ engleză	85
		„ Statelor-Unite	85

II. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN

	Pag.
Presa franceză	85
„ engleză	89
„ italiană	91
„ sovietică	93
„ bulgară	94
„ elvețiană	94
„ austriacă	94
„ maghiară	94
„ germană	95
„ polonă	95
„ iugoslavă	96
„ greacă	96
„ turcă	97
„ spaniolă	98

III. MICA ÎNȚELEGERE ȘI PACTUL DUNĂREAN

Presa franceză	98
„ engleză	99
„ austriacă	99

IV. ROLUL SOCIETĂȚII NAȚIUNILOR

	Pag.
Presa franceză	99

V. DECLARAȚIILE D-LUI HITLER ȘI CHESTIUNEA TERITORIULUI MEMEL

Presa franceză	100
„ engleză	101
„ germană	102
„ elvețiană	103
„ sovietică	103

VI. POLITICA EXTERNĂ A UNGARIEI

Presa maghiară	104
„ cehoslovacă	104

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

DINASTIA

Presa franceză.

In numărul său din 20 Septembrie, revista pariziană „GRINGOIRE“, sub semnătura d-lui Georges Oudard, publică un lung articol-reportaj despre o vânătoare regală la Chişineu-Criş, pe care autorul articolului a avut prilejul să o facă alături de Majestatea Sa Regele Carol al II-lea al României.

Povestind felul cum a decurs vânătoarea, d. Oudard, cu subtitlul „Regele și fiul său“, scrie între altele:

„Carol al II-lea, cu toate că a trecut de 40 de ani, mi păstrează încă alura și svelteța unui tânăr bine legat, accentuate de un surâs deschis. În ochii săi limpezi lucește o flăcără de veselie sau de ironie, care apare și dispare în fiecare clipă.

„Când această privire interesantă, pe care n’o ascunde niciodată, își reia, brusc absorbită, expresia cea serioasă, te isbește autoritatea ei lipsită însă de asprime.

„Moștenitorul, „picutul“, cum l’am auzit adeseori pe Tatăl Său strigându-l cu un plăcut accent de dragoste, n’are decât 13 ani. Fața Sa bălaie este atentă tot timpul, încât la început l-ai putea crede melancolic pe acest copil, care nu-i decât sensibil. Tonul întrebărilor sale, atenționii delicate, trădează o inimă excelentă. Solid, cu pulpe zdravene, e pasionat, ea toți cei din generația sa, mai ales de sport și mecanică. Să conducă un automobil să cerceteze un motor, să înțeleagă funcționarea unei mașini, iată ce-i place. Din când în când știe să plaseze și glume, de care nu l-ai crede de loc capabil, dacă ai ține seama de atitudinea sa rezervată.

„Tânărul prinț e de pe acum un trăgător remarcabil, și nu e exclus ca mai târziu să-și întreaacă în această privință Tatăl.

„N’as fi gelos, mi-a mărturisit Regele. Îmi pare rău când nu nimeresc un vânat, dar dacă îl doboară fiul meu, în loc să regret, mă bucur.

D. Oudard relatează apoi convorbirea avută cu M. S. Regele Carol al II-lea, despre „frumoasele mănăstiri din Bucovina“, și după ce spune că Majestatea Sa „cunoștea foarte bine chestiunea“ și că „aprecierile Sale erau lipsite de banalitate“, adaugă:

„Carol al II-lea este desigur unul dintre cei mai inteligenți Suverani de astăzi“.

In continuare, autorul articolului face descrierea vânătoarei din acea regiune bogată în iepuri și fazani, care a dat încăodată prilej Majestății Sale de a evidenția minunatele Sale calități de bun trăgaci.

D. G. Oudard arată apoi felul cum Majestatea Sa își petrecea timpul după masa de seară, și încheie cu următoarele:

„Ultima zi, timpul fu îngrozitor. Ploua fără întrerupere, și tremuram cu toții de frig.

— Eh! strigă Regele foarte bine dispus, o să ne încălzim luând masa sub cort, grație șofajului central.

Încălzirea e de netăgăduit centrală, deoarece jeratecul e așezat pe pământ, exact în centrul cortului. Către ora 5, totuși, vânătoarea fu întreruptă, în urma ordinului său:

— „Pentru noi, nu e nimic, îmi spuse cu haz. Dar mă gândesc la bieții hăitași“.

Hebdomadarul parizian L’EUROPÉEN, în numărul său din 20 Septembrie, publică sub semnătura d-lui Ilarie Voronca, un articol despre castelele familiei Regale a României, descriind frumusețea specifică a acestor castele, precum și peisagiul în care ele sunt situate.

POLITICA INTERNĂ

Presa Statelor-Unite.

NEW YORK TIMES din 12 Septembrie este informat din București că Partidul Național-Tărânist organizează o campanie puternică pentru răsturnarea Partidului Național-Liberal. În acest scop vor întocmi o demonstrație a circa 200.000 săteni care vor veni la București în masă.

POLITICA EXTERNĂ

Presa franceză.

Toate ziarele franceze din 18 Septembrie, semnaleză mișcarea de simpatie a Adunării față de România, când în momentul pronunțării scrutinului, șefii delegațiilor au venit să prezinte felicitări d-lui Titulescu, ministrul afacerilor străine al României.

Saint Brice, în LE JOURNAL, scrie: „Adunarea Societății Națiunilor a voit să exprime recunoștința și stima ei pentru activitatea, inteligența și talentul d-lui Titulescu, eminentul reprezentant al României“.

PETIT PARISIEN scrie: „Omagiile comunității națiunilor se adresează nu numai țării, care a dat, în mod constant, proba sentimentelor sale nobile și pacifice, dar și prestigiul excepțional al reprezentantului ei, d. Titulescu, care lucrează la Societatea Națiunilor dela obârșie și continuă să se bucure pe țărmul lacului Lemán de cea mai mare și călduroasă popularitate“.

Pertinax, în ECHO DE PARIS, sub titlul „Alegerea triumfală a României în Consiliu“, constată: „Înainte de toate trebuie să semnalăm că astăzi Adunarea Societății Națiunilor a trebuit să aleagă pe titularii celor trei scaune devenite vacante în consiliu. D. Titulescu a fost ales cu 50 voturi din 52 votanți, cifră fără precedent.

„Adunarea a voit să facă o manifestație excepțională omului de Stat român, care reprezintă cu cea mai mare inteligență, elocvență și putere, lupta națiunilor mici contra imperialismului“.

LA RÉPUBLIQUE semnaleză „semnificativul vot“, care a avut loc în Adunarea Societății Națiunilor, cu prilejul alegerii României în Consiliul instituției dela Geneva.

Subt titlul: „Triumfală alegere a d-lui Titulescu“, ziarul LA TRIBUNE DES NATIONS scrie următoarele:

„Trebuie subliniată întreaga importanță politică a alegerii celor trei membri nepermanenți ai Consiliului și mai ales a alegerii triumfale a României, în locul ocupat până acum de Cehoslovacia.

„Fapt fără precedent în analele alegerilor geneveze, România a obținut 50 voturi din 52 exprimate.

„Adunarea a voit să aducă un omagiu solemn aceluia care conduce politica externă a României, d-lui N. Titulescu.

„Am exprimat în diferite rânduri toată admirația pe care ne-o inspiră activitatea desvoltată de d. Titulescu

în favoarea păcii și a organizării Europei. Intr'o lume chinuită și îngrijorată, d. Titulescu întruchipează în cel mai înalt grad înțelepciunea și inteligența politică. Ne găsim în fața unui om care poate fi asemănat cu cele mai mari figuri de oameni de Stat și diplomați ale căror nume a ilustrat istoria continentului.

„Prezența d-lui Titulescu în consiliul Societății Națiunilor, într'un moment atât de grav, are o importanță cu totul deosebită.

„Societatea Națiunilor are nevoie, în aceste ceasuri critice, nu numai de oameni credincioși Pactului, ca și de oameni de Stat realști, gata să-și asume răspunderi largi, capabili de a asigura continuitatea operii constructive a instituției dela Geneva.

„D. Titulescu întrunește cele trei însușiri esențiale ale omului de Stat modern: fidelitate față de angajamentele liber consimțite, curaj în apărarea dreptului, realism și îndrăzneală“.

Presa elvețiană.

Subliniind manifestațiile cu care a fost primită reelegerea în Consiliu a d-lui Titulescu, JOURNAL DES NATIONS din 18 Septembrie scrie:

„Opinia publică găsește, la masa la care sunt luate hotărârile ce diriguiesc viața popoarelor, un reprezentant dintre cei mai perspicace și din cei mai clar văzători ai noului drept internațional pacific al Societății Națiunilor: pe d. Nicolae Titulescu. Cele 50 de State — unanimitatea Adunării—care au votat, luni, în bloc pentru România și pentru eminentul om de Stat, care o reprezintă, știau că interpretau prin aceasta, în mod excelent, opinia tuturor acelor care voiesc să fie reprezentați de către apărătorii cei mai inteligenți ai politicii și ai jurisprudenței Societății Națiunilor. Cât de adânc adevărate sunt cuvintele de bună primire pe care Președintele Consiliului Societății Națiunilor le-a adresat ieri d-lui Titulescu, care „își reia locul pe care l-a ocupat în trecut cu atâta autoritate și cu atât talent!“

„D. Titulescu, mulțumind, a asigurat Consiliul că și de data aceasta România va aduce o colaborare leală, bazată pe cea mai sinceră dorință de înțelegere internațională.

„Mai avea oare d. Titulescu nevoie s-o spună, el care a știut, dela 1919, să facă această colaborare atât de efectivă și rodnică, încât nu se poate face istoria organizării pacifice a colectivității fără a cita la fiecare moment inițiativele și realizările sale?“

„Înainte chiar de a încadra în Pactul Ligii înțelegerile regionale și pacifice din Sud-Estul Europei, el a contribuit, în fapt, să precizeze interpretarea acestui Pact care trebuie să salveze pacea și pe care cea de a 89-a sesiune a Consiliului va fi probabil chemată să o aplice.

Ne reamintim de acest „călăuz prețios“, care a fost raportul din 1927, asupra interpretării și executării articolelor esențiale ale Pactului și pe care îl datorim d-lui Titulescu.

Cu cât profit ar trebui să recitim acest raport.

„Omul de Stat care a știut să aplice în mod concret concepțiile pacifice pe care talentul i le-a sugerat tehnicianul perfect și juristul desăvârșit care, a dat un nou avânt întregii concepții a pactelor care se leagă de Pactul Societății Națiunilor, pentru a întări și pentru a garanta pacea, se găsește la masa Consiliului în momentul cel mai grav al vieții Societății Națiunilor.

„Este o garanție pentru Consiliu; este o garanție și o speranță pentru toți aceia care voiesc pacea azi și mâine, în Europa și aiurea, pacea indivizibilă pe care marile sufile și marile talente știu și pot s'o apere“.

In numărul din 7 Septembrie, NEUE ZÜRCHER MACHRICHTEN publică un articol de d. C. Benedek, în care se ocupă de intimitățile petrecute „după culise“, acum zece ani, când a fost primită Abisinia în Societatea Națiunilor. Intre altele vorbește despre rolul d-lui Titulescu care citase atunci în favoarea Abisiniei și contra tezei Angliei, studiul lui Darwin despre originea raselor.

MINORITARE

Presa Statelor-Unite.

In ultimul său număr PHILIP BERNSTEIN BULLETIN publică sub semnătura d-lui Herman Speier, secretarul Uniunii Evreilor Români din America, o dare de seamă asupra condițiilor vieții evreilor din România.

„La propaganda antisemită condusă de d. Cuza — serie autorul — s'a asociat și d. Vaida Voevod. D. Vaida neputând obține asentimentul Partidului Național-Țărănist a părăsit partidul“.

Menționează apoi agitația avocaților cât și a altor profesioniști pentru „numerus clausus“:

„Guvernul însă, serie ziarul, nu a cedat dorinței acestor șovinisti“.

Constată că: „Partidul Liberal și M. S. Regele au o atitudine favorabilă față de evrei, precum și d-nii Tătărescu, Titulescu, Iorga și Inculeț“.

La acușările aduse evreilor că nu sunt buni patrioți și că nu și-au îndeplinit datoria în Războiu, spune că: „Dr. Filderman, fost deputat, a dovedit cu probe irefutabile contrariul“.

„Legea Muncii Naționale, votată de Parlamentul român, a cauzat îngrijorări la început în cercurile evrești din America, însă în urma lămuririlor date de Legația din Washington, s'a înțeles că ea nu urmărește nicio deosebire de tratament bazată pe originea etnică a cetățenilor“.

Presa evreiască din străinătate.

Ziarul evreesc MORGEN JOURNAL din New-York, cu data de 8 August, sub titlul „România procedează în mod sever împotriva antisemiților“, publică interviul acordat de d. Inculeț, ministrul de interne, reprezentantului acestui ziar la București:

„Guvernul român, a declarat ministrul de interne, a luat măsurile cele mai severe pentru a nu admite dezordini antisemite în România, inclusiv excese săvârșite până azi de studenți.

„D. Inculeț, spune ziarul, este conducătorul liberarilor din Basarabia și unul din stâlpii principali ai actualului cabinet român. Acest om de Stat a arătat că până acum studenții s'au ocupat de îndeletniciri nepermise de a ataca pe evrei. Numai grație mijloacelor întrebuintate de ministrul lui, evreii nu mai sunt stânjeniți nicăeri.

„O măsură efectivă a fost luată de ministrul instrucțiunii publice, ca profesorii universitari să supravegheze pe studenți și să exerce un control efectiv asupra organizațiilor studențești din țara întregă.

„D. ministru Inculeț a declarat că s'a dovedit că majoritatea exceselor a fost săvârșită nu de studenți, ci de oameni dubioși cu scopuri banditești, iar criminalii au fost prinși și arestați.

„Trecând la alte chestiuni, ministrul român a declarat că după toate probabilitățile, Constituția nu va fi schimbată. Singura modificare care se va face este democratizarea Senatului. Antisemiții nu vor reuși să introducă modificări care să poată atinge pe evrei.

„D. Inculeț a subliniat că dela războiu încoace numai partidele democratice au guvernat România. Toate guvernele, începând dela Ioan Brătianu până la Tătărescu, sunt de esență democratică.

„Cu privire la viitor. — a terminat ministrul — cea mai puternică cheazăie pentru menținerea regimului democratic în România, este persoana Regelui democrat Carol al II-lea“.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa austriacă.

In numărul din 20 Septembrie, NEUE FREIE PRESSE publică un articol al corespondentului său din București, în care arată că industria română se bucură — în ce privește producția — de o conjunctură excelentă: „Cifrele de producție, — serie ziarul, — cresc pretutindeni. În schimb nu se poate afirma același lucru de cifrele de profit.

„Nevoia de capital crește permanent. Băncile tot mai sunt foarte preacute în acordarea de credite“.

Presa germană.

FRANKFURTER ZEITUNG publică în pagina economică, o dare de seamă a corespondentului său bucureștean (Y), intitulată „Băncile Mari ale României“, cu subtitlurile: „Pierderi din cauza crizei, prescrise. Afacerile noi totuși stânjenite. Griji de rentabilitate. Desfășurare accelerată la Marmorosch, Blank“:

„Legea bancară din anul 1934 conține în detalii dispoziții pentru publicarea bilanțurilor. În mod practic aceste dispoziții n'au fost aplicate prima dată decât la finele anului 1934; anul acesta instituțiile financiare românești au publicat și bilanțurile lor de jumătate de an. Aceste cifre sunt revelatoare decât, de data aceasta mai lipsește baza comparativă“.

Autorul articolului analizează situația următoarelor bănci, publicându-le comparativ și cifrele generale ale bilanțurilor recente: Banca Românească, Banca de Credit Român, Banca Comercială Română, Rumänische Bankanstalt, Banca Crissovloni, Banca Comercială Italiană și Română, Siebenbürgische Bank und Sparkasse.

Comentând în bunălădire operațiilor de lichidare ale pierderilor, provenind din criză, corespondentul constată: „redresarea Băncii Marmorosch, Blank, mai ales prin fructificarea activului mobilizat în întreprinderea înfloritoare Discom, o societate filială a Băncii Marmorosch. Prin plățile de conturi și depuneri, care nu întrec suma de 10.000 lei, numărul partizilor s'a micșorat dela 13.000 la 8.000, ceea ce ușurează și administrația. „Afară de aceasta, din cercuri din apropierea băncii — adaugă corespondentul — aflăm că posibilitățile sunt gata pentru a face față, la 2 Octombrie, ratelor curente de conturi și depuneri, ce nu depășesc 10.000 lei, precum și plății restului tuturor ratelor exigibile ale acestor creditori, care nu s'au declarat pentru propunerea de lichidare, sau au respins-o.

„Pare semnificativ faptul că speculanții au căutat acțiunile Băncii Marmorosch, Blank cu 20—25%. Mai puțin clară e situația celorlalte două bănci mari prăbușite: Banca Generală și Banca Berkowitz. Aci vor pleca acționarii cu mâna goală, iar la Banca Generală se pare că și pentru deponenți ar fi puțin de recuperat“.

„Tulburi sunt dimpotrivă peste tot perspectivele pentru o proximă înviorare a afacerilor curente și pentru o creștere a posibilităților de câștig. Banca de Credit anunță un câștig brutto de lei 110,8 mil. și cheltuieli de regie de 96,4 mil.; la Banca Românească față de câștigul

brutto de 105,5 mil., stă o cheltuială de 93,1 mil.; la Banca Comercială Română, câștigul brutto de 49,8 mil., a fost aproape în întregime mâncat de cheltuieli în valoare de 45,7 mil. Acest raport nefavorabil dintre câștig și cheltuieli de regie pare să fie regulă și aruncă umbră pe perspectivele viitoare ale instituțiilor financiare românești“.

Presa maghiară.

In numărul din 19 Septembrie, PESTER LLOYD publică următoarele declarațiuni făcute de d. Bardossy ministru plenipotențiar al Ungariei la București:

„Criza economică mondială, precum și limitarea devizelor și a importului, influențează în mod nefavorabil intensificarea raporturilor economice dintre Ungaria și România.

„În toată tendința de nivelare, bilanțul comercial al ambelor State se încheie permanent în favoarea României. Exportul românesc în Ungaria a trecut cu 30 la sută peste importul românesc din Ungaria“.

D. Bardossy arată apoi că România ar putea importa cantități însemnate de produse industriale din Ungaria. De pildă, mașini, produse chimice faianșă etc.

In cazul când ar crește importul român din Ungaria, și România și-ar putea procura o piață tot mai importantă pentru produsele sale de lemn și uleiuri minerale.

Presa elvețiană.

In numărul din 19 Septembrie, sub titlul Exportul român foarte activ“, der Bund anunță din București:

„Mai mult decât contingentarea importului, exportul separat în Italia înviorat în urma conjuncturii de înarmare, a contribuit la faptul că exportul român este din nou foarte activ. Față de un import de mărfuri de 5.908 milioane lei în primele șapte luni, există un export de 7.988 milioane, așa că rezultă un activ de 2.080 milioane lei“.

CULTURĂ ȘI ARTĂ

Presa Statelor-Unite.

SUMMER COLLEGIAN, organul studenților dela Pennsylvania State College dela 7 și 12 Iulie, descrie șezătoarea consacrată României, unde în afară de conferința foarte elogiasă ținută de d. Rouceck asupra României, s'au dat și filme, un concert de muzică românească, precum și o expoziție de cusături naționale. Publicul foarte numeros și-a manifestat entuziasmul căci d. Rouceck a redat în mod strălucit tot pitorescul și romantismul României. Conferențiarul a prezis țării noastre cel mai strălucit viitor datorit bogățiilor naturale, situației ei strategice și importantelor investiții de capital străin. Totuși spune d. Rouceck, din punct de vedere a unei realizări practice, lucrurile nu se vor îndeplini imediat, căci trebuie contat și cu caracterul visător oriental al Românilor. După un frumos concert de muzică românească, s'au dat trei filme care au arătat tot pitorescul și farmecul peisajelor românești.

Presa maghiară.

In numărul din 16 Septembrie PESTER LLOYD, după ce publică replica profesorului universitar, d. Horwath, la opera d-lui Seton Watson: „Istoria Românilor“, adaugă:

„Opera profesorului Horwath este o încercare științifică de a arăta, în adevărata lumină, cu toată obiectiv-

vitătea, reporturile româno-maghiare și să dovedească că aceste raporturi au fost mereu înveninate de amestecuri străine.

„Opera a fost editată de liga revizionistă maghiară“.

DIVERSE

Presa franceză.

LA LIBERTÉ din 16 Septembrie reproduce un pasaj din cartea d-lui Georges Oudard, intitulată: „Portretul României“. In acest pasaj d. Oudard scoate în relief însemnătatea Dunării, care alipește România de Europa, apropiind-o în același timp, prin Marea Neagră, de bazinul Mediteranei.

După ce urmărește traseul ei prin câmpia maghiară, și enumără afluenții, autorul arată intrarea ei în teritoriul român, prin defileul dela Baziaș și trecerea ei prin Porțile de Fier și Cazane.

D. G. Oudard face apoi o trecere în revistă a istoriei care s'a desfășurat în urma veacurilor, pe țărmurile Dunării, care a văzut armatele lui Traian.

Se ocupă apoi de cele două mari porturi: Galați și Brăila, care au păstrat un aspect oriental, de oarece populația lor este formată în bună parte din Greci, Turci, Armeni, Evrei și Ruși.

Presa engleză.

DAILY TELEGRAPH și NEWS CHRONICLE din 13 Septembrie, relatază incidentul unui preot anglican, care, călătorind în România, a fost oprit de jandarmii români, sub pretextul că ar fi un propagandist ungar.

Faptul că automobilul lui era decorat cu frunze și cu flori roșii și albe (culorile Ungariei), a indus autoritățile în eroare. Părintele Hale a reclamat totuși cazul Ministerului de Externe englez.

Aceeași știre o aduc și ziarele YORKSHIRE TELEGRAPH și STAR din 12 Septembrie, însă fac o descriere mai amănunțită.

Corespondentul ziarului TIMES, dă în numărul din 20 Septembrie, o desmințire știrii dată de o agenție și anume că, 15.000 de străini au primit ordin să părăsească România în timp de șapte zile.

TIMES, punând lucrurile la punct, spune că făcându-se revizuirea permiselor de liberă petrecere ale străinilor, s'a constatat că, aproape 300 din ele, au fost emise în mod ilegal, și deci, proprietarii lor, au fost înștiințați că trebuie să părăsească țara.

Presa Statelor-Unite.

D-na Gladys Baker, care astă vară a călătorit în România, publică în BIRMINGHAM NEWS (Alabama), un lung și foarte amănunțit articol asupra tot ce a avut ocazia să vadă și să admire în țara noastră. Dânsa vorbește de București, de drumul făcut cu automobilul dela București, prin valea Prahovei la Sinaia, până la Bran; face despre toate acestea o descriere pe cât se poate de veridică, relevând tot pitorescul țării, a obiceiurilor și a datinelor noastre strămoșești. Redă vechile noastre legende, ca de pildă aceea a „Vârfului cu Dor“, vorbind despre toate cu sinceră admirație, într'un stil simplu, fără niciun fel de exagerare.

D-na Baker, descrie Castelul Peleş, relevând cu câtă pietate s'a păstrat acolo în toate amănuntele, memoria Regelui Carol și a Reginei Elisabeta. Descrind frumusețea și bogățiile văii Prahovei, dânsa reamintește vitejia armatelor noastre din timpul războiului mondial.

Fără comentarii, articolul extrem de sincer, apare ca o perfectă fotografie a frumuseței și a pitorescului țării noastre. De altfel, autoarea, îl încheie spunând că tot ce a văzut, va rămâne adânc săpat în sufletul ei, ca un simbol de romantism, de legendă, având totuși o adâncă și prea frumoasă personalitate.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN

Presa franceză.

Ziarul LE MATIN din 17 Septembrie, publică un interview cu d. Mussolini, în care acesta a declarat între altele:

„Am avut pentru poporul englez o prietenie sinceră și credincioasă, dar găsim că este monstruos ca această națiune, care domină lumea, să ne refuze o mică parcelă de pământ sub soarele african.“

„Ne vom urma calea și nu vom săvârși niciodată vreun act de ostilitate împotriva unei națiuni europene. Dacă asemenea acte vor fi îndreptate împotriva noastră, ne vom apăra. Italia nu dorește aceasta, dar nici nu se teme de o asemenea eventualitate“.

D. Mussolini a arătat apoi că aplicarea de sancțiuni împotriva Italiei ar aduce cu sine primejdia unei prefaceri a hărții Europei. S'ar vedea atunci, a încheiat d-sa, cât de scump ar costa faptul de a fi aruncat Italia printre acei care pre'ind o nouă distribuire a Europei.

Le FIGARO scrie următoarele:

„Putința de rezolvare a conflictului pare să depindă de englezi. Dacă ei ar voi, conform promisiunii făcute de Sir Samuel Hoare, să se angajeze a apăra pacea peste tot unde ea este amenințată — în Europa Centrală ea și

în Abisinia — este probabil că Italia ar reflecta înaintea de a respinge acest sprijin. Dacă însă, ministrul de externe britanic nu va răspunde la întrebările pe care i le-a pus în acest sens guvernul francez, atunci nu mai poate fi îndoială că Italia își va continua operațiunile, eu atât mai mult, cu cât Franța n'ar susține eu prea multă hotărâre teza engleză, privitoare la sancțiuni“.

Niciodată încă, dela începutul conflictului italo-abisinian, presa n'a manifestat atât pesimism.

„Sunt toate motivele să ne temem, scrie PETIT PARISIEN, că la Roma zarul a și fost aruncat. E de temut ca nu cumva, pe conflictul italo-abisinian să se altoiască în curând complicații anglo-italiene. Niciodată, de ani de zile, atmosfera n'a fost atât de grea și de încordată“.

ECHO DE PARIS, cu aceeași dată, se arată îngrijorat de amploarea preparativelor britanice. Aceste preparative dovedesc, scrie ziarul, că guvernul englez nu mai așteaptă niciun rezultat dela conversațiile în curs. Declarațiile făcute presei de d. Mussolini și presupunerile ce se fac asupra deciziilor apropiatului Consiliu de Miniștri italian, determină pe miniștrii englezi să ia în considerare situația cea mai gravă posibilă:

„Se pare — urmează același ziar — că decepțiile Lon-

drei, cu privire la Italia, au avut rezultatul de a întoarce spre Franța guvernul din Londra și opinia publică britanică. Unele înalte personalități se întrebă dacă o solidaritate franco-engleză, afirmată în termeni limpezi, care n'ar lăsa nicio îndoială în spiritul nimănui, n'ar fi mijlocul cel mai sigur de a limita primejdia războiului la Abisinia și de a salva pacea.

LE FIGARO scrie:

„Desnodământul se apropie. Dacă trebuie să credem svonorurile care circulează la Geneva și dacă observăm pesimismul ce domnește în sânul delegațiilor, acest desnodământ ar putea fi tragic“.

După ce arată emoția produsă la Geneva de mișcările flotei de războiu engleze, L'OEUVRE scrie:

„Se poate afirma că Geneva consideră Consiliul de Miniștri italian de astăzi, ca susceptibil de a aduce retragerea Italiei din Societatea Națiunilor“.

L'ORDRE, care a manifestat adesea o simpatie vădită față de Italia, scrie următoarele:

„Nu vom ascunde că un important număr de francezi, care socotesc necesară alianța franco-italiană, sunt destul de supărați când văd că, la cea mai mică rezistență pe care o întâmpină în Franța, d. Mussolini se întoarce îndată către d. Hitler.

„Oricât de mare om politic ar fi el — încheie L'ORDRE — de astădată trebuie să constatăm că d. Mussolini nu și-a condus bine barca“.

LE TEMPS din 18 Septembrie, referindu-se la conflictul italo-abisinian, crede că este prea de vreme pentru a se analiza propunerile comitetului celor cinci, propuneri care nu sunt încă definitiv stabilite. După unele informațiuni, se svonește că ar fi vorba să se încredințeze unor consilieri tehnici, în majoritate italieni, reorganizarea politică și administrativă a Abisiniei; se învederează cedarea unor teritorii în profitul Italiei; Ogaden și, poate teritoriul Danakil dealungul frontierei actuale a Eritreei.

In orice caz e nevoie — adaugă ziarul parizian — să se păstreze sângele rece. E destul de supărător faptul că diferendul italo-etioopian a devenit un diferend italo-englez și tinde să devină un diferend între Italia și Societatea Națiunilor. Ar fi și mai neplăcut ca acest diferend să fie dublat de pasiuni politice care nu au nimic de-a face cu faptele și nici cu principiile în cauză.

„Nu putem crede — continuă LE TEMPS — că numai pentru deșarta glorie de a face să vorbească armele și pentru aceea de a publica comunicate răsunătoare, Ducele, care a dat atâtea exemple ale realismului său, va reduce la neant eforturi atât de laborioase și pline de merit. Procedând astfel și chiar dintr'un punct de vedere strâmt, va face el vreun serviciu țării sale? Se poate crede că o campanie militară strălucită poate la început, dar evident penibilă și plină de greutate mai târziu, ar putea procura Italiei rezultate superioare aceluia pe care ea le poate obține cu răbdare și fără lupte violente? Și care ar fi în Europa situația acestei mari puteri care ar denunța pactul?“

„Admițând chiar că ea s'ar gândi într'o zi să se apropie de Germania, nu s'au rupt oare prea multe legături între Roma și Berlin pentru ca această apropiere să mai fie încă posibilă?“

Nu se cere Italiei nicio capitulare. Se știe cât de legitime sunt aspirațiunile sale, mai ales unele aspirațiuni de prestigiu. Se așteaptă însă dela ea ca să sdruncine cu bună știință și fără o adevărată necesitate edificiul păcii

cimentat cu sângele fiilor săi la Pavia, pe Isonzo și la Vittorio-Veneto.

„Chiar dacă, din nenorocire, guvernul italian nu ar renunța imediat la atitudinea sa intransigentă, nici atunci nu trebuie să disperăm încă. Fără îndoială, procedurile prevăzute de Pact, vor intra în joc și Franța, pentru care Pactul rămâne mare lege internațională, va participa și ea. Dar eforturile de împăciuire nu trebuie însă să fie din această cauză slăbită.

„Societatea Națiunilor nu este un scop în sine: scopul său este pacea. Și oricine servește pacea prin toate mijloacele care îi stau la dispoziție, servește în același timp, Societatea Națiunilor.

„Conferința dela Stresa, nu este atât de îndepărtată, încât să se fi uitat, chiar la Roma, solidaritatea manifestată cu această ocazie. Această solidaritate este necesară, mai mult ca oricând comunității europene: prietenii păcii trebuie să lucreze din toate puterile lor la refacerea ei.

Dar o muncă atât de grea nu poate fi dusă la bun sfârșit în mijlocul vociferărilor. Momentul este grav. E nevoie ca pasiunile să se potolească pentru o clipă“.

Sub semnătura d-lui A. Albert Petit, JOURNAL DES DÉBATS din 18 Septembrie, publică un articol relativ la conflictul italo-abisinian, în care relevă faptul că situația nu este încă disperată. Prietenii păcii sunt obligați să încerce înlăturarea neînțelegerilor:

„Rolul Franței nu este ușor, dar este simplu, scrie d. A. Albert-Petit. Încercările de a se ajunge la un acord obțin tot sprijinul ei; Franța sprijină, în mod leal, eforturile Societății Națiunilor; ea respectă Pactul, care este Charta ei constituțională. Dar nu se poate aștepta din partea ei la o politică de sancțiuni, a căror măsură n'a fost precizată niciodată și care n'au fost cerute în alte ocazii.

„JOURNAL DES DÉBATS a considerat înțelegerea franco-engleză ca baza securității europene. Completată cu o înțelegere cu Italia, această combinație este capabilă de a garanta pacea și securitatea vechiului continent, deși ea nu ar fi îndreptată împotriva nimănui și nu exclude pe nimeni. Franța n'a încurajat Italia în scopurile sale, care nu avea niciun motiv să-i ceară sfatul și care nu-i cere niciun ajutor. D. Mussolini înțelege atitudinea Franței, care este leală și dezinteresată, el înțelege că această atitudine trebuie să fi identică față de Anglia. În momentul când Franța va da concursul său unor sancțiuni pe care el le declară dela început ca un act de războiu, cu consecințe serioase, d. Mussolini nu va mai putea înțelege această atitudine“.

Ziarele din 19 Septembrie îndeamnă pe d. Mussolini să accepte propunerile comitetului de cinci, deși socotesc că Italia nu va putea primi aceste propuneri.

LE MATIN scrie: „Decizia comitetului de cinci nu înseamnă pentru Italia o satisfacție suficientă, pentru ca campania din Abisinia să poată fi oprită“.

„Comitetul a ținut seama — scrie LE PETIT PARISIEN — într'o largă măsură, de dezideratele Romei. O mare putere poate să accepte o ofertă atât de liberală și pe care nu putea să o sper, fără ca prin aceasta să sacrifice ceva din prestigiul său“.

Având aerul că face apel la bunăvoința Italiei, ECHO DE PARIS declară: „Ducele ar fi înțelept dacă acceptă cel puțin în principiu planul, rămânând ca la redactarea clauzelor, ele să fie făcute mai elastice, în sensul cauzei italiene. De pe acum mișcările flotei și avioanelor britanice dau naștere îngrijorării și eventualității unor

grave evenimente, dacă d. Mussolini persistă în ideea de a proceda la o expediție militară“.

„O mare răspundere apasă — scrie LE FIGARO — asupra d-lui Mussolini, care ține în mâinile sale pacea sau războiul. Un cuvânt ar fi deajuns pentru ca războiul să fie deslănțuit, după cum tot un cuvânt consolidează pacea. Acum însă, după ce s'a angajat atât de mult, îi este foarte greu să pronunțe cuvântul înțelept pe care toată lumea îl așteaptă dela d-sa“.

Ziarul continuă, declarând că oricum s'ar prezenta lucrurile, Italia va întâlni Anglia în domeniul abisinian și că ea ar avea interes să ducă acum negocieri, deoarece „dacă Anglia pierde toate bătăliile, ea o câștigă pe cea din urmă“.

L'OEUVRE scrie: „Ducele înțelege că englezii sunt acum hotărâți să facă războiul și că ei nu pot să se bizuie decât pe forțele italiene singure și pe o oarecare pasivitate a Franței în ceea ce privește sancțiunile militare. Singura șansă pentru Abisinia este că ea nu va fi lăsată niciodată să stea față în față numai cu Italia, fiindcă Anglia are voința fermă și nestrămutată de a salva complet liniștea Imperiului său din Africa“.

„Ceea ce se poate repeta fără teamă — scrie LE POPULAIRE — de a se înșela este că Italia, dacă face războiul, va avea să sufere sancțiuni. Anglia este decisă la aceasta. Franța va fi constrânsă“.

Correspondentul din Geneva al ziarului LE TEMPS, anunță, în numărul din 19 Septembrie, că în cazul când, astfel cum este probabil, Italia ar refuza propunerile comitetului de cinci, consiliul Societății Națiunilor ar proceda la întocmirea raportului final, prevăzut de articolul 15 al pactului Societății Națiunilor. Acest raport va fi gata întocmit Marți și va fi imediat transmis reprezentanților Abisiniei și Italiei, în cursul ședinței consiliului, ședință la care va lua parte și delegatul Italiei.

In acest caz, se prezintă două eventualități: fie că consiliul Societății Națiunilor se va considera convocat în permanență, în așteptarea ostilităților, astfel cum dorește delegația engleză, fie că, potrivit precedentului creat cu prilejul conflictului mandchurian, consiliul va numi un comitet de 19 membri pentru a supraveghea desfășurarea ostilităților. Acest comitet se va dizolva după adoptarea de către adunarea Societății Națiunilor a raportului final.

Correspondentul ziarului LE TEMPS subliniază că această din urmă procedură ar permite poate o reluare a negocierilor de împăcare, chiar dacă ar izbucni ostilitățile între Italia și Abisinia. Procedura aceasta, însă, este primită în mod nefavorabil de partizanii unei acțiuni imediate a Societății Națiunilor, în cadrul pactului și al articolelor referitoare la sancțiuni.

Ziarele din 20 Septembrie, deși păstrează un ton pesimist, subliniază faptul că atâta timp cât ostilitățile nu s'au deslănțuit, iar diplomația își continuă străduințele persistă speranța că cel puțin vor putea fi evitate reperesiunile conflictului italo-abisinian asupra Europei.

„Desigur, situația este foarte grea, scrie PETIT PARISIEN, dar nu trebuie să se creadă că dacă ostilitățile ar începe în scurt timp, ele ar da naștere la complicațiuni mult mai grave, mai ales în Mediterana și că ele ar fi semnalul unui conflict generalizat.

„Pacea Europei nu este acum deloc amenințată“, termină ziarul.

LE POPULAIRE, socialist, se arată revoltat de faptul că guvernul italian consideră drept „de nimic“ avantajele substanțiale acordate Italiei. Nemulțumirile împotriva Italiei sporesc astfel la Geneva.

Ziarul L'ORDRE, de nuanță moderată, arătând pericolele acțiunii italiene, scrie: „D. Mussolini, voind să ne dea asigurări, spune că va continua să vegheze. D-sa își face iluzii. Dacă pune în executare proiectul războinic, îi va fi imposibil să apere interesele Europei, care sunt solidare cu acelea ale Franței. Atentând la independența Abisiniei, d. Mussolini pune în pericol independența Italiei“.

LE FIGARO scrie: „Toată lumea continuă să creadă că răspunsul Italiei va fi negativ“.

Remarcând, însă, declarațiunile făcute de d. Mussolini, ziarului DAILY MAIL, ziarul scrie că ele nu trebuie să fie luate în mod riguros. Ziarul constată, cu oarecare satisfacție, că d. Mussolini studiază propunerile făcute Italiei, în loc să le respingă în mod brutal.

L'OEUVRE declară: „Italienii au înțeles că Anglia nu se joacă. Ea nu va suporta, în caz de război, ca Italia să aibă succese, ci va aplica sancțiuni economice și financiare, în primele șase săptămâni, cu amenințarea că va trece la sancțiuni navale, dacă elanul Ducelui nu se oprește. Cel mai profund pesimism domnește la Geneva“.

PETIT JOURNAL își exprimă speranța că Anglia nu va aplica, față de Italia, sancțiuni militare, „căci aceasta ar însemna războiul“.

„Cine dovedește, oare, scrie ziarul, că războiul nu se va generaliza în Europa. Cine dovedește că Germania nu ar profita de această împrejurare, pentru a realiza, în mod brusc „Anschlussul“. Atitudinea Franței este clară: „Pacea, pacea și iar pacea, cu orice preț“.

Correspondentul din Geneva al ziarului ECHO DE PARIS, crede a ști că d. Mussolini ar fi propus la Londra să înceteze orice trimeteri de trupe spre Lybia și Cirenaica, cu condițiunea ca Marea Britanie să-i dea asigurări că va renunța la sancțiuni militare împotriva Italiei.

Ziarul adaugă că o asemenea propunere nu are nicio șansă de a fi primită de guvernul britanic.

„Unii afirmă că guvernul italian ar fi dispus să accepte sugestiile comitetului de cinci, drept bază de negocieri, dar în alt cadru decât Geneva“, scrie correspondentul din Geneva al ziarului LE TEMPS.

Anglia a ținut, îndată ce a cunoscut această dispoziție a guvernului fascist, să arate că nu mai poate fi vorba acum de modificarea atitudinii sale.

In cercurile informate se declară că, după nereușita negocierilor din August dela Paris, opinia publică britanică nu ar mai îngădui guvernului să se îndepărteze încăodată de Societatea Națiunilor. Unii membri ai consiliului consideră chiar că comitetul de cinci a mers prea departe, pe calea concesiilor și că dacă propunerile sale ar urma să devină raport final al consiliului, pe baza art. 15, ele ar trebui mai curând să fie modificate într'un sens restrictiv.

Cerându-i-se lămuriri asupra sancțiunilor militare, d. Eden ar fi răspuns d-lui Laval, că Anglia nu a luat nicio hotărâre, dar că ea înțelege să-și facă datoria de membră a Societății Națiunilor, în sensul deciziunii unanime a consiliului, în cazul unor acte de ostilitate declarată în Africa Orientală.

In continuare, ziarul arată că mișcările flotei metropolitane, ca și mișcările vaselor de războiu australiene și indiene, care dovedesc solidaritatea dominioanelor cu metropola, sunt simple măsuri de prevedere militare, justificate prin faptul că situația este foarte turbure.

In sfârșit, LE TEMPS scrie că guvernul englez nu a luat hotărârea de a interveni militarmente nici chiar în cazul când s'ar produce o neașteptată deslănțuire a ostilităților. In fața unei asemenea eventualități, guvernul din Londra va cere Societății Națiunilor să examineze imediat situația.

In modul acesta, tendința care se desenează, în favoarea unei prelungiri a sesiunii actuale a Adunării Societății Națiunilor, ca și ideea convocării în permanență a consiliului, ar putea avea sprijinul delegației britanice.

Ziarele din 21 Septembrie înclină să creadă că deși situația se prezintă extrem de delicată, sunt încă speranțe că d. Mussolini nu va respinge global propunerile comitetului de cinci:

„Luna așteaptă convinsă de faptul că un „da“ sau un „nu“ al Consiliului de Miniștri din Roma, poate să decidă începerea unei ere de liniște relativă sau deslănțuirea unor nenorociri care nu pot să fie calculate“, serie PETIT PARISIEN.

„Noi dorim ca deciziunea guvernului italian să nu consfințească o ruptură“.

PETIT PARISIEN crede că este posibil ca d. Mussolini în loc să respingă propunerile, ar putea să ceară explicații și că lungi negocieri ar putea să fie angajate. „Aceasta însă nu este decât o ipoteză care ar putea să fie desmințită grabnic de eveniment“, termină ziarul.

PETIT JOURNAL scrie:

„Oare d. Mussolini, ca semnatar al acordului dela Stresa, nu-și dă seama de pericolele comune pe care le-ar prezenta dislocarea puterilor care asigură ordinea europeană?“

„Fiindcă este încă timp, noi voim să sperăm că dacă d. Mussolini nu acceptă ansamblul propunerilor, d-sa va câștiga timp, cerând noi explicații, termină PETIT JOURNAL.

„Interesul Italiei — scrie FIGARO — este de a accepta ca bază de discuție sugestiunile comitetului de cinci. Desigur că Italia nu va avea să regrete și Puterile i-ar păstra recunoștința de a fi asigurat menținerea păcii“.

ECHO DE PARIS: „Scopul urmărit de diplomația britanică este de a trata cu d. Laval, pentru ca ea să nu-și ia niciun angajament față de d. Mussolini, angajament care să poată exclude sancțiunile colective militare. Cereurile britanice își manifestau aseară satisfacția pentru faptul că d. Laval ar fi refuzat să dea guvernului din Roma asigurarea că Franța nu ar merge tot atât de departe ca și Anglia. Noi dăm această informație sub rezervă, dar avem motive să o credem întemeiată“.

Ziarele din 22 Septembrie anunță cu litere mari respingerea propunerilor comitetului de cinci de către consiliul de miniștri italian.

„Posibilitate de negocieri — scrie PETIT PARISIEN — există, însă slabă. Italia nu vrea să rupă cu Geneva. Cei inițiați subliniază faptul că o expediție militară făcută de italieni în Abisinia nu ar urma să fie însoțită de complicații mai generale și mai grave“.

„Intrucât Italia nu consideră decât sancțiunile militare drept „casus belli“ — dacă nu se produce vreun incident neprevăzut — nu există nicio posibilitate ca conflictul din Africa orientală — dacă izbucnește — să determine începerea ostilităților dintre Italia și Anglia și deci să ia o desfășurare plină de primejdii pentru Europa“.

LE MATIN găsește că tonul răspunsului italian nu este nici semeț și nici brusc, ci chiar plin de curtoazie.

„Punțile între Geneva și Roma nu sunt tăiate, declară ziarul. Dacă trebuie guvernul din Roma să dea dovadă de spirit de conciliere, și organizația dela Geneva trebuie să țină seamă de realități, de angajamentele din trecut și de situația prezentă“.

ECHO DE PARIS, sub semnătură d-lui Pertinax, scrie:

„Impotriva decepțiilor de până acum, noi ținem să credem că Italia va da un răspuns oficial care să dea puțină comitetului de cinci să găsească elementele unei întrebări pe care să o adreseze d-lui Mussolini, că d-sa va binevoi să se explice asupra „bazei minime“ și că astfel procedura concilierii să nu fie încheisă.

„Trebuie însă să mărturisim că nu este ușor să admitem că lucrurile vor urma o astfel de cale“.

In LE JOURNAL, d. Saint Brice exprimă opinia că acum pentru prima oară posibilitățile de negocieri nu sunt înlăturate.

„S'ar înșela cine ar interpreta comunicatul italian drept un refuz categoric. Ruptura este înlăturată. Evoluția formelor continuă, din nefericire sunt încă opoziții fundamentale și aceasta dă loc la preocupări“.

„Punctul cel mai important — scrie FIGARO — este acela că delegația britanică nu refuză să negocieze. Că s'a produs o oarecare destindere, aceasta este sigur, însă ar fi exagerat de a fi optimiști. Nu s'a produs o ruptură, dar ea ar putea să intervină într'un viitor care ar putea să fie destul de apropiat“.

LE POPULAIRE oficiosul socialist declară că majoritatea personalităților dela Geneva sunt de părere că d. Mussolini consideră propunerile comitetului de cinci ca inacceptabile și că, dacă dă dovadă de oarecare politețe, aceasta o face fiindcă nu vrea să indisponă în mod brutal pe membrii comitetului, în special pe d. Laval.

„Societatea Națiunilor — scrie ziarul — trebuie să aplice pactul fără întârziere, fără părtinire dar și fără slăbiciune.

„Prin curaj și sinceritate, Societatea Națiunilor poate să salveze pactul și să ia apărarea păcii europene“.

Sub semnătura d-nei Tabouis, ziarul L'OEUVRE scrie:

„In cel mult 24 sau 48 de ore se va cunoaște răspunsul Angliei la recenta notă a Franței, cu privire la angajamentele pe care Marea Britanie ar putea eventual să le ia în cazul când evenimentele interesând Europa, ar face necesară aplicarea pactului.

„Răspunsul ar putea să fie astfel ca el să dea suficientă satisfacție opiniei publice franceze pentru a o face să urmărească acum cu mai multă docilitate acțiunile guvernului. Pare neîndoios că bilanțul lucrărilor dela Geneva se va traduce prin identitate de vederi între Franța și Anglia, în privința aplicării pactului față de Italia“.

Majoritatea ziarelor din 23 Septembrie vorbesc de „contra-propunerile“, care ar urma să fie făcute de guvernul italian.

Presa se declară satisfăcută că negocierile vor putea să fie continuate fără însă ca ea să se arate prea optimistă, deoarece i se pare că ar fi aproape imposibil să se armonizeze elemente atât de disparate: posibilitățile care sunt îngăduite comitetului de cinci și pretențiile cuprinse în teza italiană.

„Ceea ce trebuie să fie reținut, scrie LE JOURNAL, din demersul d-lui Aloisi, este faptul că poarta este larg deschisă negocierilor“.

După ce face o constatare în același sens, LE MATIN scrie:

„Deosebirea dintre propunerile comitetului de cinci și punctele de vedere ale Italiei, nu este pe placul Marelui Britanii și este foarte îndoelnic ca ea să poată fi înlăturată de comitet.

„Negocierile se anunță de pe acum deosebit de grele, cu toată ușoara atenuare a intransigenței atitudinii Italiei“.

PETIT PARISIEN, scrie:

„Cercurile britanice dela Geneva cred că între concepțiile comitetului și acelea ale guvernului italian există un șanț prea profund pentru a putea fi astupat, așa că ar fi fără niciun folos ca discuția să fie prelungită peste un anumit termen, dacă modul de a vedea al Italiei rămâne neschimbat. Această părere pare să fie împărtășită de mai mulți membri ai consiliului Societății Națiunilor, care socotesc că comitetul a mers prea departe pe calea concesiunilor. Ne aflăm acum în ajunul ultimului act al încercării de conciliere: șansele sunt slabe, dar Societatea Națiunilor trebuie să dea dovadă de o răbdare neobosită și să încerce totul pentru atingerea scopului său“.

ECHO DE PARIS, sub semnătura d-lui Pertinax, declară că acum Societatea Națiunilor se află în fața contra-propușerilor italiene, deși cuvântul contra-propunere pare să nu fi fost pronunțat încă. Pentru prima oară, de multe luni încoace, d. Mussolini pare că vrea să negocieze. În mod aprioric acesta este un mare progres, adaugă ziarul.

Autorul articolului face apoi o scurtă dare de seamă asupra unei anchete făcute printre delegațiile dela Geneva și care l-au îndrituit să tragă următoarele concluzii:

„Se va folosi ocazia de a se angaja negocieri și a se prelungi procedura concilierii. Comitetul de cinci se va întruni în acest scop chiar azi dimineață. Contrapropunerile italiene formulate ieri, nu au de loc șansa să fie adoptate nici de comitet și nici de consiliul Societății Națiunilor“.

„In primele elipe — scrie LE POPULAIRE — se credea că Italia a intrat pe calea negocierilor, dar cercurile din Geneva nu erau de loc dispuse ieri seară să dea o interpretare atât de optimistă. Ele aveau impresia că contra-propunerile italiene ar fi inacceptabile. Cercurile din Geneva cred în general că d. Mussolini caută numai să câștige timp“.

Presa engleză

THE OBSERVER din 15 Septembrie critică politica Marelui Britanii, în conflictul italo-abisinian, spunând că ea nu face decât să exalteze predominanța germană în Europa:

„Numai după ce se va fi înțeles — scrie ziarul — că dictatura germană, iar nu Liga, a devenit factorul dominant în complexul european datorit politicii britanice, se vor putea vedea lucrurile în adevărata lor proporție“.

THE SUNDAY TIMES din 15 Septembrie publică un articol de „Scrutator“, în care autorul insistă asupra presiunii morale exercitate de Ligă asupra Italiei, în conflictul cu Abisinia. Crede că cel mai bun lucru pentru d. Mussolini este să-și schimbe politica, pentru a îndepărta blamul opiniei publice mondiale.

Autorul susține că revendicările Italiei, chiar dacă sunt drepte, nu pot fi însă satisfăcute decât pe cale pașnică, iar nu prin războiu, care este „nebulia cea mai mare“.

NEWS CHRONICLE din 16 Septembrie constată că încercuirea morală a Italiei la Liga Națiunilor a fost completă și crede că acest lucru va decide Italia să reflecteze mai serios asupra hotărârilor pe care voește să le ia în conflictul cu Abisinia.

MORNING POST din 17 Septembrie publică interviul acordat de d. Mussolini corespondentului ziarului din Roma, cu privire la conflictul italo-abisinian:

„D. Mussolini, scrie ziarul, a relevat pentru prima oară, cum eforturile sale de a deschide chestiunea abisiniană cu guvernul britanic, a fost continuu zădărnice, până când în cele din urmă Italia a fost forțată să pornească cu propriile ei soluții“.

NEWS CHRONICLE din 17 Septembrie este de părere că lucrările comitetului de cinci, în conflictul italo-abisinian, nu trebuie făcute în pripă, dar în același timp crede că o amânare prea mare a concluziilor la care vor ajunge ar fi dăunătoare, de oarece ar crea confuzie în opinia publică.

NEWS CHRONICLE din 18 Septembrie atribuie o deosebită importanță unanimității de păreri la care a ajuns comitetul de cinci, în raportul făcut asupra conflictului italo-abisinian. Pune în evidență faptul că Franța a dat asigurări definitive în ce privește aplicarea sancțiunilor împotriva agresorului.

„Dacă raportul comitetului de cinci va fi respins de Italia — scrie ziarul — trebuie să se facă imediat cunoscut guvernului italian că Puterile Ligii sunt gata a lua nu numai măsuri preventive, ci chiar și represive“.

TIMES din 18 Septembrie anunță din Geneva că baronul D. Aloisi ar fi declarat, într-o întrevedere avută cu d. Laval, că propunerile comitetului de cinci nu par a cuprinde nimic care ar necesita prelungirea șederii delegației italiene la Geneva.

Comunicatul italian de sâmbăta trecută a întărit hotărârea comitetului de cinci de a nu admite nicio violare a statutului Societății Națiunilor. Raportul urmează a rămâne secret până în momentul când se vor fi primit răspunsurile din partea Italiei și Abisiniei.

THE MANCHESTER GUARDIAN din 18 Septembrie, referindu-se la declarațiile făcute de d. Mussolini, în interviurile acordate corespondenților lui MORNING POST și LE MATIN, cu privire la intențiunile Italiei în conflictul cu Abisinia, crede că ele vor convinge pe membrii Ligii asupra necesității de a fi uniți pentru a rezista oricărei intimidări.

Se opune ideii, care s'a emis la Paris, că ar fi bine să se dea ocazie Italiei să aibă o victorie militară în Abisinia, înainte de a i se face noi propuneri de pace.

„Orice victorie a Italiei în contra Abisiniei ar echivala cu o victorie în contra pactului Ligii“, conchide ziarul.

Ziarele engleze din 19 Septembrie, se așteaptă ca, după remiterea propunerilor comitetului de cinci, să intervină o pauză de câteva zile.

TIMES publică o corespondență din Geneva, arătând că delegația britanică este potrivnică oricăror amânări. Totuși, este de părere că trebuie să se dea Italiei timpul necesar spre a studia propunerea ce i-a fost supusă, deoarece aceasia reprezintă ultima ocazie de a se ajunge la o soluție pașnică a conflictului dintre Italia și Abisinia.

Corespondentul, adaugă, că reprezentanții mai multor State mici ar fi hotărâți să se împotrivescă oricăror noi concesiuni făcute Italiei. Se crede că din aceste cercuri va porni propunerea ca actuala sesiune a Societății Națiunilor, care ar trebui să se încheie la 28 Septembrie, să fie prelungită până se va ajunge la o soluție definitivă.

DAILY MAIL, sub semnătura d-lui Ward Price, publică primele impresii ale d-lui Mussolini în momentul când a luat cunoștință de propunerile comitetului de cinci în vederea soluționării conflictului italo-abisinian.

D. Mussolini a declarat: „Nu numai că sugestiile comitetului de cinci sunt inacceptabile, dar ele sunt și dezerzorii”.

Ducele a precizat apoi: „Raportul îl voi primi mai târziu, dar dacă sunt exacte versiunile pe care le dau ziarele, sugestiunile comitetului de cinci mi se par ironice. Mi se oferă două deșerturi: unul cu nisip și altul cu sare. Am impresia că comitetul crede că sunt colecționari de deșerturi”, a accentuat d. Mussolini.

Ducele a arătat apoi că regiunile Dankali și Ogaden, care i se oferă, sunt cu totul nefertile și foarte puțin ospitaliere, deci Italia s'ar găsi în imposibilitate de a face în ele o operă fecundă.

D. Mussolini a mai adăugat, că dacă proiectul privitor la administrație și jandarmerie internațională în acele regiuni ar tinde la repatrierea soldaților italieni din Africa orientală — dat fiind faptul că Italia n'ar urma să fie reprezentată în administrație și jandarmerie — guvernul italian nu poate să-l accepte și nici nu-l va accepta.

NEWS CHRONICLE scrie că niciun om cu simțul răspunderii nu propune ca războiul să fie întrebuițat ca instrument pentru a impune pacea. Totuși, la Geneva, se întărește convingerea că nicio altă metodă nu poate salva Societatea Națiunilor și sistemul de securitate colectivă.

Adaugă că d. Laval și numeroși alți delegați sunt convinși că d. Mussolini ar accepta actualele propuneri după câteva săptămâni de războiu în Abisinia. El va putea pretinde atunci că propunerile, pe care opinia publică italiană nu le cunoaște în detaliu, au fost obținute numai grație acțiunii glorioase a armatei italiene. Însă, în cazul când Marea Britanie ar fi atrasă într'o acțiune militară împotriva Italiei, d. Mussolini nu va mai putea obține condițiuni atât de favorabile.

Atitudinea Franței în chestiunea eventualei aplicări de sancțiuni, continuă a fi punctul central al interesului presei britanice. În general, se crede că, în caz extrem, Franța va merge alături de Anglia.

Corespondentul din Geneva al ziarului TIMES anunță că în cercurile franceze și engleze se desminte știrea că d. Laval ar fi cerut legației britanice promisiunea că în niciun caz nu se vor lua față de Italia decât sancțiuni cu caracter economic.

DAILY TELEGRAPH din 20 Septembrie anunță, asemenea, din Geneva că în cursul întrevederii d-sale cu d. Laval, baronul Aloisi ar fi subliniat însemnătatea pe care ar avea-o sfatul dat de Franța Marelui Britanii, de a nu adopta sancțiuni care ar face inevitabil un războiu general.

Baronul Aloisi a lăsat, probabil, a se înțelege că sancțiuni economice nu prea stricte nu ar fi considerate la Roma ca o provocare și nu ar duce nici la războiu, nici la o răcire completă a raporturilor cu Italia.

Ziarul crede a ști că d. Laval ar fi răspuns că nu este în măsură a da asigurări în această chestiune. Ministrul de externe francez a pus apoi în cunoștință pe d. Eden asupra acestei întrevederi.

Același ziar, într'alt articol scrie că dacă d. Mussolini nu-și va schimba în curând tonul, Societatea Națiunilor va fi nevoită să adopte o altă manieră față de el.

NEWS CHRONICLE din 20 Septembrie scrie, în legătură cu conversațiile dintre d-nii Eden și Laval, că unul din motivele pesimismului englez ar fi teama ca d. Laval să nu slăbească atitudinea Societății Națiunilor pentru a menține prietenia cu Italia.

Ziarul consideră totuși că două cauze vor sili la sfârșit pe d. Laval să dea prioritate Societății Națiunilor.

În primul rând este atitudinea d-lui Herriot, care găsește în Franța un răsunet mai puternic decât d. Laval. În al doilea rând este teama ca Anglia să nu ocupe primul loc în conducerea Societății Națiunilor.

MORNING POST din 20 Septembrie, ocupându-se de atitudinea partidului laburist în conflictul abisinian, acuză acest partid, „că după ce a condus campania de dezarmare, până ce marina și armata britanică nu mai sunt în stare să ofere siguranța necesară Statului, acum împinge națiunea spre o atitudine periculoasă prin insistența sa pentru măsuri energice”.

DAILY MAIL din 20 Septembrie, după ce deploră politica adoptată de guvernul britanic în conflictul italo-abisinian pe motiv că nu a luat destul în considerare interesele britanice, spune că deoarece guvernul a luat însă măsurile pe care le-a crezut necesare, poporul britanic trebuie și va sta cu tărie pentru a sprijini guvernul.

DAILY HERALD din 20 Septembrie anunță din Geneva că Italia nu a crezut decât în sancțiuni pur nominale, cum ar fi retragerea ambasadurilor și refuzul de credite. În niciun caz Italia nu se aștepta decât la publicarea unor sancțiuni absolut ineficace.

DAILY HERALD din 21 Septembrie anunță din Geneva că Ducele nu se gândește pentru moment la o acceptare a propunerii comitetului de cinci, ci încearcă numai o nouă manevră dilatorie.

Se crede că d. Mussolini a comunicat ambasadorului Franței că el nu se gândește să renunțe la planurile sale africane. Ambasadorul britanic din Roma, care a insistat pe lângă Duce să accepte propunerile Societății Națiunilor, a rămas cu o impresiune pesimistă de pe urma acestei întrevederi.

MORNING POST din 21 Septembrie scrie că între guvernele britanic și francez s'a ajuns la un acord complet cu privire la recenta întrebare franceză asupra atitudinii Marelui Britanii, în cazul unui eventual atac în Europa centrală.

În urma acestei înțelegeri se pare că nu va mai fi nevoie ca Anglia să dea garanții speciale cu privire la Europa centrală.

Răspunsul Angliei va fi dat pe cale diplomatică și va cuprinde obligația Marelui Britanii de a colabora la îndeplinirea tuturor obligațiilor cuprinse în pactul Societății Națiunilor.

Restul ziarelor subliniază însemnătatea pe care a avut-o conversația de ieri dintre d-nii: Laval și Eden. În cursul

acestei întrevăderi, colaborarea anglo-franceză pentru sprijinirea Societății Națiunilor a fost din nou întărită.

Correspondentul diplomatic al ziarului DAILY TELEGRAPH crede că optimismul manifestat de presa franceză se explică probabil printr-o inspirație oficioasă. În realitate însă delegația franceză din Geneva nu a primit în cursul zilei de ieri nicio știre care ar îndreptăți un asemenea optimism. Nici delegația britanică nu are cunoștință de o schimbare a atmosferei în Europa.

Ziarul TIMES din 21 Septembrie anunță de asemenea din Geneva că în cursul întrevăderii dintre d-nii: Eden și Laval au fost înlăturate ultimele piedici ale unei colaborări franco-britanice în privința conflictului italo-abisinian și a măsurilor ce ar urma să fie luate în cazul izbucnirii războiului.

DAILY HERALD din 21 Septembrie scrie că colaborarea navală franco-britanică a și luat o formă practică.

Astfel, unitățile navale franceze au și luat locul în Canalul Măneci, al aceloră dintre vapoarele de războiu britanice care au fost concentrate în Marea Mediterană.

Ziarul NEWS CHRONICLE din 21 Septembrie scrie în legătură cu propunerea d-lui Mussolini de a se întâlni la Stresa cu d-nii: Eden și Laval:

„Nu poate fi vorba pentru reprezentanții Franței și Angliei de a merge la Stresa cu depline puteri. Ei nu ar putea pleca acolo decât în calitate de ambasadori ai consiliului Societății Națiunilor“.

DAILY MAIL din 21 Septembrie află că ambasadorul francez dela Londra a primit din partea guvernului său instrucțiuni ca să arate Ministerului de Externe englez că cele două aspecte mai importante ale politicii franceze sunt:

1. Dorința nestrămutată a Franței de a salva pacea în Europa.

2. Dorința de a coopera în acest scop cât mai strâns posibil cu guvernul britanic.

Ziarele din 22 Septembrie subliniază prin titluri și subtitluri senzaționale marea importanță a hotărârii guvernului Italiei.

Ziarele comentează pe scurt răspunsul Italiei, însă toate relevă gravitatea situației exactă prin respingerea propunerilor comitetului de cinci.

OBSERVER din 22 Septembrie, sub semnătura d-lui Garvin, continuă să se ridice împotriva sancțiunilor.

D. Garvin exprimă părerea că problema poate să fie soluționată prin acordarea de concesiuni substanțiale Italiei. D-sa propune să se proclame autoritatea teritorială a Italiei, sub auspiciile Societății Națiunilor, asupra teritoriilor abisiniene Ogaden, Hara, Dunkali.

„Italia nu poate să-și retragă trupele din Africa orientală pentru motive de securitate și prestigiu“, adaugă d. Garvin.

„Dela încheierea armistițiului, acum ne găsim la o foarte grea răspântie: se vorbește de războiu tocmai în numele Societății Națiunilor: aceasta este cea mai prodigioasă batjocură“.

SUNDAY TIMES din 22 Septembrie, publică un articol semnat de „Scrutator“, în care arată care sunt dificultățile aplicării sancțiunilor, adică stabilirea unei perfecte unanimități între puterile care asigură luarea sancțiunilor. „De altfel, adaugă d-sa, sancțiunile nu pot fi decise numai pe baza respingerii propunerilor de către Italia, ci numai după începerea ostilităților — oricât ar

fi de mare ofensa pe care d. Mussolini a adus-o Adunării Societății Națiunilor — fiindcă pactul nu prevede sancțiuni preventive pentru „o crimă care încă nu s'a comis“.

TIMES din 23 Septembrie declară că Anglia înțelege dorința de expansiune a Italiei și aspirațiile ei de a-și asigura o parte a materiilor prime din Africa. Este vorba de starea de inegalitate între țările care dispun de posesiuni coloniale și cele care sunt lipsite de asemenea posesiuni. Printre acestea din urmă sunt și alte țări decât Italia. Totuși, adaugă ziarul, Italia ca și Anglia a semnat pactul Societății Națiunilor care a inaugurat o nouă eră în raporturile internaționale.

În ochii Angliei, Societatea Națiunilor și pactul ei au fost din totdeauna un instrument de modificare pașnică a inegalităților, iar nu un mijloc de a eterniza statu quo-ul. În această privință nu începe îndoială că Anglia are o părere deosebită de aceea a unora dintre vecinii săi continentali. Italia, ca oricare națiune care se crede nedreptățită, nu are dreptul a afirma că Anglia ar da sprijinul Societății Națiunilor în scopul de a menține neschimbată actuala stare a lucrurilor.

TIMES examinează apoi chestiunea întăririi forțelor navale engleze în Marea Mediterană și observă că dreadnought-urile britanice nu se află acolo pentru a bombarda Neapole sau Veneția, ci pentru a salvagarda pacea internațională, a cărei garantă este Societatea Națiunilor, pentru a asigura securitatea legăturilor cu Indiile și a comunicațiilor în Marea Mediterană de care depind soarta Angliei, precum și pentru a face față, în mod eficace, oricărui incident care ar putea să dea foc Europei.

Presa italiană.

Ziarul CORRIERE DELLA SERA din 15 Septembrie publică un articol în care spune că declarațiile Ducelui, făcute în consiliul de miniștri, se termină cu o frază netă și simplă: problema italo-abisiniană nu admite compromisuri. Este un avertisment pentru aceia care fac planuri de tranșacție, o tranșacție ar fi o nedreptate, deoarece nu ar recunoaște pe deplin drepturile Italiei.

IL RESTO DEL CARLINO din 15 Septembrie scrie că poporul italian a primit cu mare satisfacție declarațiile Ducelui. Din aceste declarații reies două puncte: primul că Italia este gata să respingă orice intimidare din orice parte ar veni și că nu se va abate din calea sa și, al doilea, că Abisinia continuă cu înfrigurare mobilizarea.

„Pregătirea militară a Italiei — adaugă ziarul — este perfectă; ea nu este o forță pasivă, ci activă și gata să se deslănțue la o comandă. Nimeni nu se poate juca cu Italia Ducelui.“

„Italia nu a cheltuit nicio liră, nu a trimis niciun soldat în Africa, în mod inutil. A trecut timpul când Italia dădea pe gratis bani și brațele sale; a trecut timpul când cei 650.000 de morți din marele războiu nu au însemnat nimic la repartizarea coloniilor“.

GIORNALE D'ITALIA din 17 Septembrie publică un articol al d-lui Virginio Gayda, sub titlul: „Dubla politică engleză“, în care scrie că ziarul englez SUNDAY TIMES, răspunzând întrebărilor italiene, arată motivele care au determinat Anglia să rămână pasivă față de invazia armatelor japoneze în China, în timp ce s'a opus cu atâta energie politicii italiene în Africa orientală; aceste motive sunt: incapacitatea Chinei de a-și menține suveranitatea în Manciuria, depărtarea Angliei față de

Manciuria, frica Angliei de orice risc și lipsa unui resentiment general.

D. Gayda răspunde la toate aceste motive, arătând că nu poate fi vorba niciun moment de a prezenta Abisinia ca un stat civilizată și cu o reală organizație.

Desigur că Abisinia, nefiind așa de departe ca Manciuria și putând răsplăti riscurile Angliei prin bogățiile ei, poate motiva cel de al doilea punct.

Iar în ce privește resentimentul general, este singurul și ultimul alibi al mișcării naționale engleze.

Ziarele italiene din 19 Septembrie, dau, după informații primite din străinătate, precizările care circulă actualmente asupra proiectului prezentat de comitetul de cinci, dar nu le discută. Se pare că, în această privință, ele așteaptă mai întâi detaliile oficiale.

GIORNALE D'ITALIA crede că tonul presei britanice, în comentariile pe care le face asupra proiectului comitetului de cinci, este provocator. TIMES a scris că „aspirațiile Italiei nu au fost ținute în seamă“ și că „propunerile dela Geneva sunt mai puțin favorabile Italiei decât propunerile anterioare“.

GIORNALE D'ITALIA relevă aceste expresiuni și spune că un asemenea limbaj „dovedește existența unei polemici premeditate și a intenției de represalii contra Italiei“.

MESSAGERO scrie:

„Oricare ar fi propunerile comitetului de cinci, răspunsul nostru nu va fi decât un refuz clar și categoric“.

„Este însă un lucru sigur care are o mare valoare și o mare importanță: comitetul de cinci atinge, în propunerile făcute, suveranitatea Negusului, deoarece, afirmă ziarul, recunoaște necesitatea unei intervenții străine în Abisinia pentru a pune ordine în afacerile interne ale acestei țări“.

Pe de altă parte corespondentul din Geneva al ziarului PICCOLO scrie:

„Domnește încă nesiguranța asupra conținutului propunerilor comitetului de cinci. Nimeni nu poate prevedea ceea ce se va întâmpla, dar toată lumea este de acord că dacă rezultatele lucrărilor sunt cele care se cunosc în mod neoficial, ele nu constituiesc desigur o bază posibilă pentru negocieri. Hotărârea Italiei de a ajunge la o rezolvire integrală a chestiunii abisiniene lasă să se înțeleagă că o asemenea rezolvire nu poate fi obținută la Geneva“.

Ziarul POPOLO D'ITALIA din 20 Septembrie 1935 publică un articol de fond în care explică atitudinea Italiei împotriva Abisiniei.

In urma marilor lucrări publice, scrie ziarul, Italia s'a văzut nevoită să caute posibilități de expansiune în regiuni noi. Ea ar fi putut soluționa această problemă, cerând o nouă repartitie a teritoriilor aflate sub mandatul Societății Națiunilor, teritorii care, în violarea spiritului și literii statutului Societății Națiunilor, au fost transformate în adevărate colonii.

Italia s'a îndreptat împotriva Abisiniei nu pentru a amenința căile de comunicații și bazele imperiului britanic, ci numai pentru a feri Franța și Marea Britanie de necesitatea de a înapoia teritorii la care aceste țări nu pot să renunțe, deși ele se află în posesiunea Societății Națiunilor. Procedând astfel, Italia a renunțat la o nouă repartizare pe care ea ar fi putut-o pretinde.

Ideea de a se lua sancțiuni împotriva ei este nedreaptă și absurdă. In orice caz, un lucru este sigur: sancțiunile

vor distruge frontul dela Stresa și vor sili Italia să părăsească Societatea Națiunilor.

Cu aceeași dată GAZETTA DEL POPOLO din Milano intitulează articolul său de fond: „Anglia vrea războiul cu Italia“.

Aceasta ar fi, după ziarul milanez, urmarea logică a atitudinii engleze la Geneva, a concentrării vapoarelor ei de război în Marea Mediterană și în Marea Roșie, precum și a atitudinii provocatoare a presei engleze. Nu există îndoială, încheie ziarul, că Anglia s'a pronunțat împotriva Italiei pentru motive care nu au nicio legătură cu Societatea Națiunilor.

De asemenea, ziarul STAMPA din Turino scrie că Anglia aruncă Europa „cu o liniște satanică“ în prăpastie. Trimiterea celor mai mari vapoare de război ale flotei engleze „Hood“ și „Renown“, este considerată ca o măsură de intimidare și de provocare.

„Nimeni nu poate nega drepturile Italiei în Abisinia și nici nu se poate opune înaintării sale în această țară, nimeni, nici chiar vapoarele de război ale imperiului britanic“, scrie ziarul PICCOLO din 20 Septembrie.

„De acum încolo nu mai există, adaugă ziarul, posibilitate de alegere. Dacă Italia nu și-ar exercita drepturile sale imprescriptibile, ea și-ar semna actul de vasalitate politică“.

In același sens, scrie și ziarul IL TEVERE, care adaugă: „Dacă Englezii ne-au cunoscut ca aliați și ne-au și uitat, ei nu ne-au cunoscut încă drept adversari“.

MESSAGERO, reamintind încercările d-lui Mussolini, de a negocia cu Anglia dezvoltarea influenței italiene în Africa orientală, scrie că la Stresa șeful guvernului italian a evitat să pună problema africană pentru a nu complica o situație care era și așa destul de complicată.

Ziarul STAMPA din 20 Septembrie publică un articol intitulat: „Premeditare“, în care spune că iar s'a putut vedea în istoria lumii o provocare de război mai cinică și mai premeditată ca aceea pe care o urmărește Anglia.

„Cu un cinism diabolic — scrie STAMPA — Anglia asvârle Europa și lumea în abisul războiului. Sunt zădărnice, de acum încolo, orice sugestii pentru aducerea la realitate a acelor minți întunecate de furia războiului.

„Poporul italian, este adunat bloc în jurul Ducelui și cu cât mai mare este nedreptatea ce se voiește a i se face, cu atât mai compact va deveni acest bloc“.

Virginio Gayda publică sub titlul: „Amenințări“ un articol de fond în ziarul GIORNALE D'ITALIA, în care spune că limbajul presei engleze este pe față provocător.

„In timp ce Anglia — adaugă ziarul — a făcut tot posibilul pentru a încuraja intransigența și insolenta Abisiniei contra Italiei, nu s'a dat înlături de a ofensa drepturile, demnitatea și onoarea Italiei“.

Comentariile ziarelor din 20 Septembrie asupra consiliului de miniștri, caracterizează prin grija de a nu spune nimic de natură a complica situația internațională.

„Deciziunea consiliului de miniștri scrie TRIBUNA, este o deciziune gândită și leală. Ea a înlăturat echivocul și nu a respins încercarea făcută de consiliul Societății Națiunilor, de a încredința chestiunea comitetului de cinci. Hotărârea constituie un nou document al acestei seminătăți, ale acestei conștiințe europene, care sunt prerogativele politicii mussoliniene, chiar în momentele de zăpăceală și de rătăcire. Faptul că în consiliul de miniștri s'a declarat că deciziunea comitetului de cinci este inacceptabilă, constituie o clarificare pe care nimeni nu

are dreptul să o considere ca alarmistă. E tocmai contrariul“.

Același ton moderat întrebuițează și GIORNALE D'ITALIA, pentru a explica motivele refuzului. Ziarul constată mai întâi că recomandând o serie de consilieri în Abisinia, comitetul de cinci recunoaște că în această țară nu există „nici securitate pentru străini, nici posibilitatea unei activități economice stabile, nici respectul țărilor vecine, nici drumuri etc“. Și această recunoaștere, vine după 13 ani dela admiterea Abisiniei în Societatea Națiunilor“.

Ziarul crede că poliția internațională preconizată de comitetul de cinci nu ar putea face nimic împotriva mulțimii armate a abisinienilor. El citează efectivele considerabile cu care abisinienii au amenințat frontierele italiene în 1914, 1915, 1923 și 1931. Securitatea Italiei nu ar putea fi deci asigurată prin această poliție internațională.

In continuare GIORNALE D'ITALIA constată că sistemul consilierilor străini nu este nou, ci este de pe acum pus în aplicare în Abisinia. Proiectul comitetului de cinci nu ține seama de drepturile italiene.

„In acordurile anglo-italiene, — adaugă ziarul — drepturile recunoscute de Anglia, Italiei, asupra teritoriului Abisiniei, sunt corespunzătoare drepturilor pe care Italia le-a recunoscut Angliei asupra Sudanului și coloniei Kenya, care pe atunci nu erau încă în posesiunea Angliei.

„Cu toate aceste drepturi rezervate exclusiv Italiei, comitetul de cinci vrea să pună Abisinia sub tutela, controlul și exploatarea tuturor, afară de Italia“.

GAZETTA DEL POPOLO din 21 Septembrie, din Torino, continuă campania sa împotriva Angliei.

Chiar dacă Italia, scrie ziarul, ar fi avut intenția de a accepta propunerile comitetului de cinci, este sigur că din motive de prestigiu ea nu o va face. Amenințarea prin concentrarea flotei britanice în Marea Mediterană și Marea Roșie, face imposibilă pentru Italia primirea unor asemenea propuneri.

Nu se pune cuiva cuțitul în piept atunci, când se urmărește intenția de a se ajunge cu el la o înțelegere onorabilă, încheie ziarul.

„Italia nu vrea să provoace și nici să atace pe nimeni, dar nici nu se va îndepărta dela actuala sa linie de conduită“, scrie POPOLO D'ITALIA din 22 Septembrie.

Corespondentul din Geneva al lui MESSAGERO, scrie: „Este sigur că punțile nu sunt încă rupte. Poarta este închisă, dar nu zăvorâtă. Se lasă deschisă posibilitatea căutării unei alte baze de negocieri, complet diferită de cea de până acum. Italia rămâne senină. Ea își va menține fără nicio schimbare programul său, dar nu va închide poarta unor noi negocieri“.

Ziarele italiene din 23 Septembrie analizează raportul comitetului de cinci și motivează refuzul Italiei, dând astfel în mod indirect precizii asupra dezideratelor guvernului din Roma.

TRIBUNA scrie: „Propunerile comitetului de cinci nu sunt altceva decât declarații categorice minuțios detaliate, asupra incapacității Abisiniei ca Stat. Documentul trebuie înmormântat. Trebuie să se deschidă pe alte baze discuțiile“.

AVENIRE declară: „Comitetul de cinci nu a examinat cazul țărilor barbare, pentru care nu sunt suficiente mijloacele ce sunt suficiente țărilor civilizate. Cu toate acestea, pactul Societății Națiunilor vorbește de mandate pentru teritoriile care au nevoie de control, organizare și

înainte de toate de asistență. Comitetul de cinci a uitat acest lucru“.

LAVORO FASCISTA arată ce vrea Italia.

„Nu există — scrie ziarul — nicio garanție pentru Italia, că eventualele acorduri economice cu Abisinia nu ar avea același sfârșit ca și convenția din 1938. Nu se face nicio aluzie la acordurile anglo-italiene din 1891 și 1894, la acordul tripartit din 1906 și nici la acordurile italiene din 1925, prin care se recunosc Italiei drepturi excepționale asupra Abisiniei. Nu se dă nicio întâietate Italiei în organizarea țării, potrivit prevederilor proiectului. Nu se face nicio discriminare între Abisinia istorică și numeroase țări bogate, pe care le-a acaparat la sfârșitul secolului trecut“.

Presă sovietică.

Declarându-se hotărît împotriva tendințelor de expansiune colonială, atât ale Italiei, cât și ale altor State, ziarele sovietice duc în coloanele lor o aprigă campanie pentru independența coloniilor. In cazul de față, ele i-au apărarea Abisiniei, care „în decursul ultimilor zece de ani este obiectul tendințelor de expansiune imperialistă ale Italiei, Franței și Angliei“.

Ziarul PRAVDA din 15 Septembrie găsește prilejul de a scoate în relief rolul Uniunii Sovietice, care „a desființat în cuprinsul Statului Sovietic inegalitatea națională și exploatarea colonială și care este străină de orice tendințe imperialiste și de uzurpare“.

Sprijinind în totul vederile guvernului sovietic în această privință, expuse în ultimul discurs în ședința plenară a Ligii Națiunilor, de către comisarul la afacerile străine al Uniunii Sovietice, Litvinov, PRAVDA scrie:

Condamnând orice proiecte de transformarea Abisiniei într-o colonie a oricui, U. R. S. S. se bazează pe principiul dreptului ce-l are orice Stat la suveranitate națională și la independență.

„Tov. Litvinov s'a oprit în discursul său la câteva așa zise tratate de pace, care de fapt n'au alt scop decât să pregătească războiul. De aceeași speță sunt și metodele, după care se ascunde politica colonială a imperialiștilor și împotriva cărora s'a declarat atât de hotărît, în numele Uniunii Sovietice, comisarul poporului la afacerile străine. Uniunea Sovietică luptă pentru pacea adevărată și nu pentru „mijloacele de pacificare“, care de fapt numai agravează situația. Politica reală de pace constă în renunțarea completă la orice politică colonială și la eucerie, sub orice formă, a coloniilor.

„Incontestabil, orice soluționare a conflictului italo-abisinian, care ar avea caracterul unui compromis imperialist și care nu ar fi confirmat în mod clar și precis egalitatea reală și deplină a tuturor Statelor, care face parte din Liga Națiunilor, o astfel de soluționare ar fi avut consecințe din cele mai grave pentru pacea generală“.

„Avertismentul, care a sunat în ședința plenară a Ligii Națiunilor, apelaază la toate Statele, sincer interesate la menținerea păcii și care au înțeles că pacea este indivizibilă, precum indivizibil este și războiul“.

Publicistul Carol Radek, susținând aceeași teză, scrie în IZVESTIA din 18 Septembrie:

„Impotriva tendințelor imperialiste de a supune întreaga lume, au protestat la timp numai reprezentanții proletariatului revoluționar“.

Reproducând pasagi din operele lui Marx, Engels, Lenin și Stalin, autorul arată apoi că în ultimii 17 ani, dela războiul încoace, s'au petrecut în colonii două fe-

nomene paralele: pe de o parte Statele capitaliste n'ar mai fi fost în stare, din lipsa capitalurilor, să întrețină coloniile, ceea ce a provocat distrugerea economiei naturale în colonii, fără a se crea în locul acesteia o economie capitalistă, iar pe de altă parte, și în strânsă legătură cu fenomenul precedent, se desvoltă curentul revoluționar în sânul popoarelor indigene.

„In astfel de situație—, spune autorul articolului— nu mai poate fi vorba de o nouă împărțire a coloniilor, ci este la ordinea zilei lichidarea lor. O nouă împărțire a coloniilor poate să provoace un nou războiu mondial, care va distruge întregul sistem colonial. Vă jucați cu focul, domnilor! Popoarele coloniale se ridică. Lupta lor pentru libertate va fi o luptă grea. Dv., d-lor imperiaलिști, veți putea să vărsați o mare de sânge, însă nu veți fi în stare să înăbușiți mișcarea lor. Veți putea obține câmpuri noi de lupte, nu însă și terenuri de exploatare pașnică“.

Oficiosul ucrainean „Visti“ cu data de 8 Septembrie inserează un alt articol intitulat „Insemnătatea conflictului italo-abisinian“, în care între altele scrie:

„Unii afirmă că ar trebui ca Liga Națiunilor să lase ca diferendul italo-abisinian să-și urmeze cursul său natural, pentru că au mai fost cazuri, ca bunăoară cel al Manciuriei, care s'a lichidat fără a mai fi nevoie de intervenția Ligii Națiunilor. Tov. Litvinov, arătând că urmările triste ale acestei atitudini pasive a Societății Națiunilor se resimt, cu toată asprimea, până și astăzi, a demonstrat astfel întreaga falsitate a acestor argumente“.

Presă bulgară.

LA BULGARIE din 17 Septembrie, ocupându-se de conflictul Italo-Abisinian, în lumina dezbaterilor dela Geneva, scrie:

Comunitatea de vederi dintre Londra și Paris, precum și prietenia franco-italiană, constituiesc în momentul de față factori puternici, acționând în sensul unei reglementări pașnice a diferendului italo-abisinian.

Oricare ar fi fost până acum reacțiunile d-lui Mussolini față de unele atitudini ale cutărei sau cutărei puteri străine, nu este încă imposibil să se ajungă la o formulă care să permită până la urmă să se ajungă la înlăturarea războiului. Cu tot pesimismul afișat, e de dorit să fie astfel pentru cel mai mare bine al cauzei păcii, și al civilizației europene“.

Presă elvețiană.

JOURNAL DES NATIONS din 17 Septembrie, ocupându-se de decizia sub comitetului de cinci, spune, că reprezentanții Etiopiei se vor feri de a se pronunța înainte de a ști dacă concesiunile ce li se cer pot împiedeca războiul.

„D. Mussolini—scrie ziarului—este acela care va trebui să declare, în caz că n'a făcut-o până acum, dacă soluția depășind propunerile dela Paris și care dădea Italiei mai mult decât spera însuși Ducele acum 6 luni, este acceptabilă, pentru el sau dacă preferă să recurgă la arme.“

Niciun compromis, se spune și azi la Roma.

In acest caz, dacă există optimiști, care să creadă că compromisul elaborat de către cei cinci, ar putea evita războiul—și acest lucru trebuie spus— numărul lor e în descreștere.

Problema esențială de care se ocupă de pe acum unele cancelarii, este problema eficacității, sancțiunilor economice și financiare“.

D. René La Bruyère, în editorialul din JOURNAL DE GENEVE, cu data de 19 Septembrie, sub titlul „Anglia în contra Italiei“, în Mediterana, după ce face o lungă expunere a situației navale a celor două țări, anunțând imensul pericol la care se expune Italia, dacă ar intra în conflict armat cu Marea Britanie, conchide:

„De aceea urăm din tot sufletul ca acest vis urât să nu se realizeze. Trebuie ca Italia să înțeleagă gravitatea unui conflict cu Anglia. Trebuie, pe de altă parte, ca și Marea Britanie să-și dea seama de motivele care au împins guvernul italian în Abisinia.“

Anglia atât de bogată în colonii, poate fără teamă de viitor să semneze un protocol cu Italia, care să garanteze totdeodată și interesele engleze în Egipt și legitima dorință de expansiune a unei peninsule plină de o populație simpatcă, laborioasă care luptă pentru vieța rasei sale“.

In privința raportului celor cinci, JOURNAL DE GENEVE din 20 Septembrie 1935, spune editorialul că documentul elaborat de către aceștia, pare a avea puține șanse de a place d-lui Mussolini. Poate că i se va aduce unele modificări. Consiliul le-ar putea efectua. Dar ne putem aștepta mai ușor ca d. Litvinoff să ceară neapărat și poate să și obțină o agravare a condițiilor puse Italiei.

„Ar fi un dezastru“ încheie ziarul genevez.

In numărul din 20 Septembrie, „DER BUND“, sub titlul de „Realități“, scrie într'o corespondență din Geneva:

„Până acum s'a dus un fel de proces în care Italia avea dreptul formal împotriva sa. Dar avea de partea ei dreptul nescris la spațiu pentru populația ei prea mare. Anglia și Franța și-au putut face cuceririle coloniale până la saturare, când ele au fost permise. Italia are ghinionul că vrea să cucerască, când cucerirea este o întreprindere ilegală.“

„Italia nu poate câștiga procesul, dar în procedeu de aplanare poate avea succes. Această pierdere de prestigiu ar fi mult mai mică, decât ceea ce ar urma unui războiu cu Anglia. Este crud pentru un popor mândru, dar nu este o rușine de a fi un Stat mai slab.“

„In cele din urmă credem că poporul italian va fi mai recunoscător Ducei dacă îl va ajuta să iasă onorabil din această întreprindere, decât dacă va continua să-l ducă pe drumul care nu poate aduce Italiei altceva decât o nemărginită nenorocire“.

Presă austriacă.

Presă austriacă este de acord că respingerea propunerilor dela Geneva, nu înseamnă o rupere a negocierilor.

Astfel, în numărul din 22 Septembrie NEUE FREIE PRESSE scrie:

„Hotărîrea italiană este primită cu simpatie. Pretutindeni se relevă că mai rămâne deschisă încă o poartă și că se știe să se aprecieze caracterul conciliant al comunicatului italian.“

„Intr'adevăr, ultimele propuneri au fost respinse, dar străduințele pentru pace continuă“.

In numărul din 22 Septembrie NEUES WIENER JOURNAL publică un articol în care arată că lumea trece prin momente serioase, dar respingerea propunerilor dela Geneva nu înseamnă o iminentă izbucnire a războiului.

Presă maghiară.

Ziarul oficios PESTER LLOYD din 22 Septembrie ocupându-se de lucrările dela Geneva, scrie:

„Franța se va găsi alături de Anglia pentru a lua im-

potriiva Italiei sancțiunii militare, sau ea va lăsa pe Anglia să lucreze singură?

„Eventualitatea unor complicații europene nu apare acum ca imposibilă“.

Presa germană.

Consideră faza actuală a conflictului italo-abisinian ca imediat preliminară războiului. Se prevede astfel, o desfășurare rapidă de acțiune, corespunzătoare mijloacelor slabe financiare ale Italiei. Aceasta ar avea nevoie de un succes rapid inițial care i-ar aduce toate avantajele unui prim punct practic câștigat. Negocierile diplomatice i-ar aduce restul revendicărilor dorite, cu mai multă facilitățe față de rezultatul practic obținut prin forța armelor la fața locului.

In acest sens, tratativele dela Geneva, lucrările comisiunii de 5 și, chiar o propunere emanând dela Consiliul său la Geneva, cu privire la conflictul italo-abisinian:

MÜNCHNER NEUESTE NACHRICHTEN din 18 Septembrie relatează impresiile culese de corespondentul său la Geneva, cu privire la conflictul italo-abisinian.

„Astăzi seara — scrie ziarul — la Geneva s'a dat un nou comunicat asupra discuțiilor comitetului de cinci. Se spune în acest comunicat că discuțiile vor continua a doua zi și se speră că va fi găsită și forma care să servească drept bază pentru tratativele de aplanare a conflictului.

„In dorul acestor cuvinte tipice, caracteristice Genevei, se ascunde de fapt o nouă încordare a situației și a tensiunii existente între Roma și Geneva. Comitetul de cinci începe să se situeze din ce în ce mai mult împotriva Italiei. Bazele conferinței tripartite dela Paris, au fost părăsite, căci, deși atunci atât Franța cât și Anglia erau de acord în vederea unui primat economic și politic al Italiei în Abisinia, acuma aceste State uită și se îndepărtează din ce în ce mai mult de această adeviziune.

KÖLNISCHE ZEITUNG din 19 Septembrie scrie între altele:

„Față de situația financiară și valutară a Italiei, trebuie să spunem că această țară trebuie să aibe interes la un războiu cât mai apropiat și repede terminat, astfel ca situația economică să nu devie hotărâtoare pentru războiu“.

Majoritatea presei germane crede, în general, că o rapidă ofensivă în Abisinia și o primă victorie ar da Italiei mai multe atu-uri în mână pentru negocieri ulterioare.

In acest sens FRANKFURTER ZEITUNG din 20 Septembrie, în articolul de fond intitulat „Mijloace de putere în culise“, scrie:

„E de recunoscut că Mussolini a dat cărțile pe față și nu caută să arunce vina ultimului refuz de împăcare asupra Negusului. In anumite cercuri se speră că italienii după un rapid marș care i-ar duce cel puțin până la Adua, unde au suferit altădată catastrofala înfrângere, se vor opri și se vor arăta atunci mai accesibili unei invitații diplomatice. O renunțare la o adevărată acțiune războinică s'ar legitima și prin aceea că italienii vor fi obținut un mare succes practic pentru o acceptare a propunerilor Genevei. Un astfel de succes ar răsplăti uriașa desfășurare militară și prin consolarea că fără demonstrația lor de putere, pe calea diplomatică nu s'ar fi putut obține nimic“.

Trecând la considerația aspectului acut al încordării anglo-italiene, autorul articolului crede că Franța are în mână cheia împăcării ambelor Țări. Franța, totuși ar fi făcut avansuri prea mari lui Mussolini.

„Franța — încheie ziarul — are de plătit devierea impulsului de expansiune italianese cu ezitări pe care ar fi putut să le evite, dacă n'ar fi concentrat întreaga sa politică într'un antipod față de Germania“.

Ziarele din 20, 21 și 22 Septembrie continuă să considere Franța ca vinovată de situația inextricabilă a conflictului italo-abisinian. Politică lui Laval ar fi fost îndreptată contra Germaniei.

FRANKFURTER ZEITUNG din 20 Septembrie, în articolul intitulat „Franța ca trădătoare“, comentează anumite acuzații italienești îndreptate împotriva Franței care ar părea că vrea să-și asigure asistența Angliei.

„Momentan rezultatul e că Francezii n'au obținut nimic similar la Londra, dar Italienilor li s'a lămurit problematica acordurilor lor cu Franța într'un mod cât se poate de penibil“.

BÖRSEN ZEITUNG din 22 Septembrie, în articolul „Răspunderea Franței“, sub semnătura lui August Winnig, explică ezitățile Franței între Italia și Anglia, ca un rezultat al propagandei comuniste și a prieteniei cu Moscova.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 22 Septembrie, în articolul intitulat „Sanctiuni? Da! Dar în ce fel?“, sub semnătura corespondentului din Paris al ziarului, analizează situația delicată a guvernului Laval, „în care doi dintre colaboratori, d-nii Herriot și Paul-Boncour, sunt contra filo-fascismului ministrului de externe francez“ și în cazul unei succesiuni ar lua puterea în mână. Trecând în revistă puterea de rezistență economică a Italiei în cazul unui războiu, corespondentul ziarului consideră certă apropierea Franței de Anglia, cu toate ajutoarele financiare acordate Italiei.

Presa polonă.

KURJER PORANNY din 21 Septembrie, sub titlul „Ce au adus tratativele geneveze? Mobilizarea opiniei mondiale împotriva expediției abisiniene“, relevă că odată cu încheierea programului Societății Națiunilor, scepticii pot să sublinieze că frumoasele discuții ale Adunării au fost numai vorbe, vorbe și iar vorbe; și că dela vorbă la faptă e o distanță mare“.

Relevând importanța Comitetului celor cinci, ziarul scrie în concluzie:

„Rezultatul negocierilor va fi pozitiv numai în cazul când și Italia și Negusul vor accepta propunerile Comitetului.

„Criza este numai amânată, conchide ziarul, și poate să izbuenească în orice moment“.

KURJER WARSZAWSKI din 22 Septembrie, sub titlul: „Fată de răspunsul binevoitor al lui Mussolini“, scrie următoarele:

„Dacă am vrea să caracterizăm situația actuală cât mai laconic, am putea să adoptăm următoarea formulă: Mussolini a închis ușa, însă a încuiat-o cu cheia. Ușile încă se pot deschide. „Numeroase complicații nu s'au deslegat încă. Se vorbește încă de posibilitatea unei noi conferințe, însă deocamdată Anglia nu vrea să audă de așa ceva, căci aceasta ar fi egal cu scoaterea chestiunii abisiniene de sub competența Societății Națiunilor.

„Atâta timp cât Anglia apără pactul în numele „idealismului“, continuă ziarul, ea are de partea sa opinia laburistă; numai presa conservatoare vorbește de interesele imperialiste.

„Se vorbește deasemenea, continuă ziarul, că guvernul

britanică în niciun caz nu va recurge el singur la sancțiuni, și cu atât mai puțin la sancțiuni militare; și apoi, problema sancțiunilor nu este privită la fel de toți membrii Consiliului.

„Precum am mai scris, conchide ziarul, situația se schimbă în fiecare moment. În momentul actual, pe lângă răspunsul Italiei, situația poate să fie socotită ca descongestionată“.

Presa iugoslavă.

Ziarul NOVOSTI din 17 Septembrie, sub titlul: „Italia și Societatea Națiunilor“, serie între altele:

„Societatea Națiunilor va putea continua existența chiar și după ce Italia o va părăsi, dacă Franța și Marea Britanie vor urma conduita indicată în linii mari în discursurile d-lor Laval și Hoare.

„Cu alte cuvinte totul depinde de solidaritatea franco-britanică și de solidaritatea altor națiuni legate prin obligațiuni ce decurg din pactul Societății Națiunilor.

„Mussolini, dela venirea sa la putere, atacă neîncetat Societatea Națiunilor.

„El s'a ținut până în prezent pe aceeași linie, luând o atitudine oportunistă, până în ziua când Italia se va simți în stare să se angajeze într-o acțiune ce se anunță de mai mult timp, zicând că anul 1935 va fi un an de cruciadă pentru Europa“.

POLITICA din 17 Septembrie, într'un articol intitulat „Desbaterile dela Geneva“ și semnat de d. Milosavljević, serie:

„Expunerea clară, prin simplitatea sa, a președintelui de consiliu francez, este analoagă cu cea făcută de sir Samuel Hoare, care este de asemenea scurtă, precisă și fermă.

„În realitate această expunere n'a fost un discurs academic, ci mai curând o adevărată declarație a guvernului francez.

„Într'adevăr, continuă ziarul, d. Laval n'a uitat să sublinieze că vorbește în numele poporului francez și adaugă că, adoptă teza lui Sir Samuel Hoare, în ce privește securitatea colectivă.

„În realitate, trebuie considerat că d. Laval viza atitudinea Marii Britanii în chestiunea independenței Austriei“.

JITARNJI ZIST din Zagreb, cu data de 17 Septembrie publică discursul d-lui Laval, sub titlul:

„Sancțiunile împotriva Italiei“. Franța acceptă sancțiunile economice și financiare, lăsând Marii Britanii grija luării sancțiunilor de ordin militar“.

Sub semnătura d-lui Jean Bourgoïn, L'ECHO DE BELGRADE din 18 Septembrie se întreabă dacă — în diferendul italo-abisinian — Societatea Națiunilor va avea mai mult succes decât diplomația tradițională a membrilor conferinței tripartite dela Paris:

„Nu mai este chestiunea de a ști dacă juriștii vor obține câștig de cauză împotriva Italiei, serie d. Bourgoïn, de oarece pe terenul dreptului strict, condamnarea fascismului lasă complet indiferent pe d. Mussolini. Adevărata chestiune pusă azi la Geneva, așa cum a fost pusă și între cei trei dela Paris, este de a ști dacă merită ca Europa să se sfășie pentru că Anglia și Italia își dispută țărnul Oceanului Indian și izvoarele Nilului Albastru. Pe urmă, interesează tot atât de mult,

interesul care trebuie arătat față de securitatea țărilor europene, interes egal cel puțin cu acela pe care-l provoacă negrii Negusului“.

Presa greacă.

Ziarele grecești au urmărit, încă dela început, cu multă atențiune evoluția conflictului italo-abisinian și desfășurarea evenimentelor din Africa Orientală.

În ultimul timp, cu toată acuitatea problemei regimului care preocupă toată presa greacă, atât cotidienele din Atena, cât și cele din provincie, publică numeroase articole de comentarii, care oglindesc o vie preocupare pentru Grecia, în fața tensiunii italo-britanice.

Combătând părerea unor gazete din opoziția venizelistă, care cereau ca Grecia să-și clarifice atitudinea în fața unui eventual conflict anglo-italian în Mediterana, ziarele guvernamentale au subliniat și evidențiat imperioasa necesitate a guvernului elen de a păstra o „absolută neutralitate“.

Cotidianul atenian KATHIMERINI din 20 Septembrie, sub inițiala directorului său, publică un lung articol de fond, intitulat: „Grecia în fața războiului“. Între altele, d. G. Vlahos, scrie:

„Întrebarea: „ce va face Grecia“?, preocupă, desigur, mulți oameni, care văd întinderea coastei noastre mediteraniene, și care, cu toată dreptatea, întrevăd că în Mediterana va fi scena principală a războiului.

„Cea dintâi grijă și principala preocupare a țării astăzi, în mijlocul unei atmosfere atât de încălece, în fața unui orizont atât de turbure, trebuie, încontestabil, să fie pregătirea războinică imediată și accelerată. Căci, nimeni nu poate ști ce va aduce ziua de mâine și nimeni nu trebuie să fie atât de naiv încât să creadă că Grecia nu e probabil să se găsească, într'un viitor apropiat, într'o vâltoare de războiu“.

Autorul articolului, adaugă apoi că linia de conduită a diplomației grecești este contribuirea și sprijinirea oricărui efort care tinde, cu orice mijloc și cu orice sacrificiu, la menținerea păcii; pace de care are nevoie Grecia.

„Element pozitiv pentru păstrarea păcii în regiunea noastră — continuă autorul — este astăzi Pactul Balcanic, care asigură, într'un mod ce exclude îngrijorările, granițele de Nord ale Greciei. DIN FERICIRE, SOLIDARITATEA MEMBRILOR ÎNTELEGERII BALCANICE ȘI IDENTITATEA ORIENTĂRILOR LOR DIPLOMATICE, confirmă pe deplin această convingere.

„Element negativ pentru păstrarea păcii în această parte a Europei, ar fi încercarea sub orice formă a unuia dintre beligeranți, de a întrebuița coastele grecești ca baze de alimentare. Declarată pentru absolută neutralitate, Grecia este obligată să-și apere această neutralitate prin toate mijloacele legale din punct de vedere internațional, evitând totdeauna să se încurce în conflictul mediteranian.

„Dar dacă această participare va deveni fatalmente inevitabilă, prin evenimente independente de voința noastră, Grecia va lua atunci obligatoriu parte la conflict. Și poziția Greciei — încheie articolul — nu poate fi decât aceea pe care i-o impun interesele ei mediteraniene.

Ziarul PROIA, ocupându-se de vizitele vaselor de războiu britanice în porturile grecești, combate explicațiile

tendențioase a unor ziare italiene și încheie cu următoarele:

„Ceea ce cere Grecia dela prietenii ei, este să o lase în afară de certurile lor“.

Presa greacă se ocupă de conflictul italo-abisinian, privindu-l și prin prisma înrăuririi pe care o are asupra situației din Dodecanes.

Astfel, PROIA din 19 Septembrie scrie între altele:

„În Dodecanes populația greacă indigenă suportă din greu consecințele mobilizării italiene. Casele locuitorilor sunt rechizionate pentru militarii italieni, și acei care protestează sunt persecutați; cei mai săraci suferă presiuni pentru a fi trimiși ca muncitori în Eritreea sau Somalia.

„Aceste presiuni iau, în unele locuri, un caracter de extremă violență.

„Astăzi, preparative militare ale Italiei au o repercusiune covârșitoare asupra celor douăsprezece insule. Acest fapt, natural, nu poate lăsa nepăsătoare opinia publică greacă, cu atât mai mult cu cât se puteau evita aceste vexațiuni“.

Același ziar, cu data de 23 Septembrie, publică un articol de fond, intitulat „După respingere“, în care afirmă că respingerea din partea Italiei a propunerilor Comitetului de cinci, a fost evenimentul hotărîtor, care a dat întregii situațiuni caracterul unui eminent războiu, căci „de sigur, actuala situație din Mediterana se deosebeste foarte puțin de o stare de războiu“.

„Omenirea civilizată — scrie ziarul — trece prin clipe pline de îngrijorare.

„Atitudinea Italiei a reușit să ridice împotriva ei opinia publică mondială și niciodată până în prezent nu s'a mai văzut ca o țară mare să se pregătească pentru o expediție care e condamnată de toată lumea. Această opoziție morală generală dă naștere și în Anglia și în Franța și la Geneva și pretutindeni, unei atmosfere care nu permite noi concesiuni în favoarea Italiei.

„Pregătirile febrile pe de altă parte ale Italiei în Dodecanes, au provocat luarea de măsuri defensive din partea Turciei, care și acum câteva luni fusese îngrijorată din cauza unor exteriorizări orgolioase, din cele care caracterizează regimul fascist din Roma.

„In zilele ce urmează — încheie ziarul — întreaga situație se va clarifica. Nimic până în momentul de față nu justifică prevederi optimiste. Când Anglia a fost supusă și ea la atât de costisitoare măsuri, din cauza manifestărilor italiene, este evident și sigur că nu ar accepta o soluție care să nu-i dea asigurarea că niciodată nu se va mai putea repeta agitația de acum. Și, în actuala situație, aceasta reprezintă nodul problemei“.

Presa turca.

Ziarul ISTAMBUL din 21 Septembrie descriind în prima pagină situația creată în urma ultimelor evenimente, scrie că „unul din punctele amenințătoare, este concentrarea flotei britanice în Marea Mediterană și Marea Roșie“.

„Aceasta — adaugă ziarul — este considerată în Italia ca o provocare“.

Același ziar, în ziua de 22 Septembrie, examinând respingerea propunerilor Comitetului de Cinci, scrie:

„Este de remarcat, că tonul comunicatului italian e departe de acela întrebuițat de unele ziare, precum și de acela al unor comunicate anterioare.

„Guvernul italian a ținut mai ales, să arate cu precizie, că refuză să intre în jocul elementelor internaționale, care caută să extindă conflictul.

„Trebuie relevat de asemenea, că guvernul italian, cu toate că a respins propunerile, arată indirect în ce condițiuni alte eforturi ar putea fi încoronate cu succes“.

LA RÉPUBLIQUE, cu data de 21 Septembrie publică, sub semnătura d-lui Yunus Nadi, o corespondență din Paris, în care între altele scrie:

„În realitate, atitudinea adoptată de către Societatea Națiunilor, cere o foarte mare atențiune. Statele, care fac parte din Ligă, au datoria de a fi conștiente de responsabilitatea lor. Ele nu trebuie să lase Angliei, singure, grija de a aplica hotărîrile; colaborând cu ea, ele vor servi într'adevăr cauza păcii. Dacă unele națiuni, cred a face politică, rămânând la o parte, se pot întâmpla catastrofe de care ar fi greu să ne facem o idee.

„Orice declasare ar putea antrena o nouă conflagrație generală. E necesar să se stingă incendiul imediat ce se declară, și cu cea mai mare energie.

„Nu există — continuă autorul articolului — decât un singur drum de urmat: să susținem Societatea Națiunilor și Pactul său, și să lucrăm pentru a întări autoritatea acestei Instituțiuni. Aceasta, astăzi ea și mâine și întotdeauna. Hotărîri foarte oportune au fost luate; este indispensabil ca ele să fie aplicate fără șovăire. Interesul Italiei însăși o cere. Din războiu — încheie D. Yunus Nadi — n'ar putea rezulta decât nenorociri“.

Cotidianul ZAMAN din 22 Septembrie scrie:

„Abia o lună de când ziarele franceze susțineau în unanimitate că Italia are dreptul de a ocupa Abisinia; încurajau Italia și cele mai echitabile — în aparență — spuneau: „cu ce drept noi, care am ocupat Marocul, Algeria și Tunisul, ne putem opune ca Italienii să ia Abisinia?“

„Cerneala care a servit pentru imprimarea acestor declarații — continuă ziarul turc — nu s'a useat încă, și presa pariziană schimbă tonul: Italia, afirmă această presă, n'ar trebui să împingă lucrurile atât de departe; nu e așa de ușor să te măsoari cu Anglia; războiul în Abisinia ar putea provoca un războiu general etc.

„Această schimbare de ton a presei franceze, se explică mai întâiu prin faptul că Anglia a luat o hotărîre definitivă. Francezii care, ca vecini, trebuie să cunoască Anglia mai bine decât noi, nu și-au dat totuși seama, până în ultimul timp, de situația exactă, din punct de vedere englez. Dar mai există încă un motiv care, provoacă emoțiunea Francezilor: se tem ca Germania să nu profite de situație și, merg până a implora pe d. Mussolini de a ține seama de amenințarea d-lui Hitler...“.

Sub titlul „Expediția în Etiopia, Societatea Națiunilor și Europa“, ziarul LA RÉPUBLIQUE din 22 Septembrie publică o nouă corespondență din Paris, în care proprietarul și redactorul-șef al ziarului, d. Yunus Nadi, scrie, între altele:

„În ciuda ultimelor hotărîri ale guvernului fascist, noi persistăm a nu crede că — neținând nicio socoteală de atitudinea luată de către Societatea Națiunilor — Italia, după matură chibzuință, se va arunca într'un războiu.

„Un popor nu poate fi determinat la o asemenea expediție decât numai atunci când e atacat în interesele sale și în onoarea lui națională. Ori, în chestiunea care

ne ocupă. Italia nu este obiectul unui atac nici în interesele sale și nici în onoarea ei. Dimpotrivă, ea vrea să atace existența și suveranitatea unei țări membre a Societății Națiunilor“.

Autorul articolului analizează apoi întreaga situație, și încheie cu următoarele:

„Logica cere ca Italia să părăsească proiectul ei și e puțin probabil, după părerea noastră, ca ea să nu se lase, în ultimul moment, inspirată de această logică“.

Presa spaniolă.

Ziarul EL DEBATE din Madrid, cu data de 20 Septembrie, într'un editorial intitulat „Răspunderea Italiei“, scrie:

„Conflictul italo-etiopean a ajuns la un așa grad de gravitate încât par inutile apelurile pacifice către țările interesate în litigiu; tot atât de inutile de altminteri, ca și eforturile pe care le face adunarea dela Geneva. Dar este de o imperioasă datorie a le continua atât timp cât mai este cea mai mică speranță că s'ar putea evita conflictul sângeros.

Cotidianul „A. B. C.“, cu aceeași dată publică sub titlul „Imperialisme“, un articol de fond în care scrie între altele:

„A cui e vina că s'a ivit pericolul de războiu? A nimănui: fatalitatea istorică. Nevoile materiale n'au nicio legătură cu felul regimului: Chiar dacă în Italia ar guvernă liberalii sau socialiștii, problema ar continua să fie aceeași. Tonul și metodele ar putea să fie altele. Ceea ce e rău este că nu se vede posibilitatea unei expansiuni economice fără control militar. Puterile con-

struese vapoare de războiu pentru a proteja marina comercială“.

Ziarul madrilen EPOCA din 20 Septembrie într'un articol intitulat „Insensibilitate“, scrie:

Nu ne vine să credem că ziarele care se entuziasmează pentru că Anglia a presărat Marea Mediterană cu vase de războiu, au în fond o dragoste nemăsurată pentru Anglia. Ceea ce este adevărat e că nici contra Italiei nu au o ură neîmpăcată, dar ele fac parte din rândul celor ce pentru a-și procura un pașaport care să-i pună la adăpost de anumite neplăceri, se împodobesc cu calificativul de „Antifasciști“.

„Totul este foarte clar. In contra Italiei iau poziție antifasciștii care de fapt sunt antinaționaliști de tot felul“.

LA NACION din 21 Septembrie scrie:

„Neutralitatea nu consistă numai în a nu te amesteca în războiu.

„Țara care are intenția să rămână neutră trebuie să fie neutră în mod categoric și cu atitudinea, ba chiar și cu gândul, din momentul în care izbucnește războiul. Țările neutre trebuie, bine înțeles, să colaboreze ca războiul să nu aibă loc, dar odată sosit momentul în care războiul este inevitabil, obligația lor este să rămână departe de orice fel de intervenție.

„Sanțiunile le pot decide cei ce sunt dispuși să le aplice cu armele, iar cei ce nu au această intenție, trebuie să se abțină în mod absolut.

„Aceasta este concepția juridică și logică a neutralității și datoria neutrilor, fără a mai fi nevoie de a mai da și alte lămuriri“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MICA ÎNȚELEGERE ȘI PACTUL DUNĂREAN

Presa franceză.

Sub semnătura d-lui G. Demorgny, L'EUROPÉEN, din 13 Septembrie analizează comunicatul conferinței Micii Înțelegeri dela Bled, care a afirmat din nou — precizează revista — deplina solidaritate și unitate de vederi a celor trei națiuni în toate chestiunile de politică externă.

„Cele două fapte care domină politica externă — continuă d. Demorgny — sunt reperensiunile posibile ale conflictului italo-abisinian și profundele schimbări care au avut loc în Iugoslavia. Pe de o parte absența Italiei din basinel dunărean întârzie realizarea pactului dunărean, care ar garanta integritatea și independența Austriei și ar normaliza relațiunile dintre Mica Înțelegere, Austria și Ungaria. Pe de altă parte merită toată atenția în actuala conjonctură și constituirea partidului Uniunii radicale iugoslave la Belgrad, al cărui program conține reafirmarea unității iugoslave în domeniul intern, și fidelitatea lui față de alianțe și față de toate angajamentele internaționale, precum și atașamentul uniunii față de Pactul Societății Națiunilor.

„In privința conflictului italo-etiopean, rezerva membrilor conferinței este interpretată ca o urmare a dorinței lor de a ține seama de atitudinea marilor puteri înainte de a defini poziția lor personală.

„Statele Micii Înțelegeri sunt de acord cu ultimile propuneri ale Franței și Angliei, referitoare la pactul oriental.

„Ele se opun formal reînțoarcerii Habsburgilor pe tronul Austriei sau Ungariei, fără să vrea să se amestece totuși în afacerile interne ale vecinilor lor.

In ceea ce privește chestiunea egalității de drepturi în materie de înarmare ale Austriei și ale Ungariei, Statele Micii Înțelegeri își mențin punctul lor de vedere.

Această chestiune nu poate fi soluționată decât cu condiția augumentării securității în Europa Centrală și Orientală“.

Sub semnătura d-lui Eduard Beneș, ministrul de externe al Cehoslovaciei, LA TRIBUNE DES NATIONS, din 19 Septembrie, publică următorul articol, intitulat „A cinsprezecea aniversare a Micii Înțelegeri“.

„Cu ocazia celei de a cinsprezecea aniversări a Micii Înțelegeri, ași vrea să amintesc pe scurt trei lucruri:

Imi amintesc cu plăcere călătoria pe care am făcut-o în luna August 1920 la Belgrad și la București, în cursul căreia Minciei, pe vremea aceia ministru de externe al Iugoslaviei. Vesnici, președinte de consiliu, Take Ionescu, ministru de externe al României, și eu, am cântărit toate consecințele alianței pe care Cehoslovacia o încheiase cu Iugoslavia și pregătise alianța cu România. După ce am trecut în revistă experiențele războiului și acelea atât de recente de după războiu, ne-am dat seama că puneam bazele solide ale politicii noastre externe pentru un lung viitor. Evoc cu satisfacție amintirea acestor mărețe zile în care s'au luat aceste hotărâri atât de importante. Am avut dreptate.

Ași vrea să reamintesc că acordul încheiat în cadrul Micei Înțelegeri este unica formațiune de după războiul care durează de atâta vreme, și că în contrast cu multe alte asociațiuni de acest gen, această înțelegere s'a întărit din an în an, până în 1933. Această dată înseamnă punctul culminant când s'a semnat statutul organic care a unificat absolut și în întregime politica externă a celor trei state. Nu se poate găsi nicăieri un alt exemplu de o asemenea înțelegere.

Câte critici n'am auzit în timpul acestor cinsprezece ani, câtă opunere n'am întâmpinat, de câte ori nu s'au anunțat crize în sânul Micei Înțelegeri și chiar apropiata ei disolvare! Toate aceste manopere s'au dovedit zadarnice, nedrepte și inutile. Eu, care am participat din prima zi la toate reuniunile și la toate deliberările Micei Înțelegeri, pot să afirm următoarele: în decursul celor 15 ani Mica Înțelegere n'a fost amenințată de nicio criză internă, în sânul ei n'a survenit niciun dezacord atât de grav pentru a pune în discuție existența sa și viitorul său în pericol. Tot ceea ce s'a spus sau s'a scris în acest sens, nu exprimă decât manoperele și dorințele arzătoare ale adversarilor ei.

Țin să evidențiez că, chiar în anul care s'a scurs, n'a existat nici cea mai mică divergență de vederi. Aceasta se referă atât la chestiunea Habsburgilor, cât și la raporturile Micei Înțelegeri cu Italia, Germania, Polonia și Rusia. Mă refer de asemeni și la pactul dunărean și la celelalte chestiuni care privesc interesele țărilor noastre.

Am fost, suntem și vom rămâne uniți.

Văd viitorul Micei Înțelegeri pe deplin asigurat și solid.

Ea este o creație comună în serviciul păcii, este un instrument de bunăvoință și de colaborare.

Noi nu cerem nimic nimănui, nu ridicăm nicio revendicare și nu vrem să întreprindem nimic împotriva cuiva. Dar vom apăra până la capăt existența, integritatea și independența noastră.

Sunt convins că ajutându-ne unul pe celălalt, fiecare luptând pentru ceilalți, dar și toți trei pentru fiecare dintre noi, vom reuși să salvăm interesele noastre în viitor“.

Presa engleză.

NEAR EAST & INDIA din 19 Septembrie publică o corespondență din București, în care spune că tot interesul Micii Înțelegeri este concentrat asupra chestiunii restaurării Habsburgilor.

„La Conferința dela Bled din 29 și 30 August, Mica Înțelegere a admis că stabilirea unei monarhii constituie o chestiune de politică internă care nu privește pe celelalte țări, dar în același timp ea nu poate permite familiei Habsburgilor să ocupe vreun tron în Europa, deoarece acest lucru ar periclita pacea Europei. Într'o asemenea eventualitate Mica Înțelegere ar fi gata să mobilizeze“.

Ziarul insistă apoi asupra „divergenței“ care ar exista între Franța și Mica Înțelegere în chestiunea restaurării

Habsburgilor. „Pentru Franța acest lucru ar însemna o garanție în plus în contra anshlusului, pe câtă vreme pentru Mica Înțelegere ar echivala cu o încurajare a țărilor cu aspirațiuni revizioniste“.

TIMES, din 16 Septembrie, publică o telegramă din Viena cu privire la condițiile pe care le-ar pune Ungaria pentru a adera la pactul dunărean.

„Ungaria cere în primul rând să-i se recunoască dreptul la revizuire, dreptul de protecțiune al Minorităților ungare și dreptul de reînarmare, care ar fi condiție esențială. Aceleași drepturi le cere și Austria“.

THE MORNING POST din 16 Septembrie află dela corespondentul său din Budapesta că guvernul ungar are intenția să publice cu ocazia aniversării de trei ani de guvernare a d-lui Goembes, o broșură relatând cele înfăptuite de dânsul.

„Se constată că ideea de revizuire a Tratatelor a câștigat teren în cercurile politice internaționale, că Ungaria nu numai a întărit vechile prietenii, dar și-a creat prieteni noi, că nu se mai discută faptul că are drepturi egale cu celelalte țări în privința reînarmării, și s'a recunoscut necesitatea pentru Ungaria de a coopera la soluționarea chestiunii dunărene“.

Revista adaugă că guvernul ungar e pe deplin pregătit pentru negocierile dunărene, dorind să servească cauza consolidării Europei, rămânând credincioasă prietenilor ei și făcând în același timp toate eforturile pentru a rezolva problema revizuirii și pentru a apăra drepturile Minorităților ungare.

TIMES din 21 Septembrie publică o corespondență din Viena, arătând că opinia generală, mai ales în provincie, crește în favoarea arhiducelui Otto, orașele și satele declarându-se pe față, cu toate povețele oficiale de-a se abține dela demonstrații ce pot provoca încurcături guvernului.

Presa austriacă.

În numărul din 20 Septembrie NEUES WIENER TAGBLATT publică declarațiunile făcute de d. Berger Waldenegg, ministru de externe al Austriei, reprezentantului la Viena al agenției Havas.

D. Waldenegg a accentuat din nou că Austria ține foarte mult ca Societatea Națiunilor să recunoască dreptul ei de egalitate pe toate tărâmurile, mai cu seamă pe tărâmul militar.

În ce privește pactul dunărean, d. Waldenegg a declarat:

„Încheierea pactului dunărean rămâne pentru noi o chestiune vitală. Dar nu este imaginabil că Austria va semna un pact pe o altă bază decât pe aceea a egalității. Sunt ferm convins că pactul dunărean ne va aduce egalitatea pe care o revendicăm.

„Consider drept un semn prealabil bun, că marile puteri apusene sunt decise să accelereze încheierea pactului danubian“.

ROLUL SOCIETĂȚII NAȚIUNILOR

Presa franceză.

Sub semnătura d-lui Lucien Romier, LE FIGARO din 17 Septembrie publică un articol asupra activității Societății Națiunilor.

Societatea Națiunilor a fost instituită pentru a preveni și împiedeca războaiele.

„Cu felul său de a lucra, cu prejudecata sa de a nu

aborda problemele decât sub aspectul lor juridic, cu încetineala și formalismul greu al intervențiilor sale, Societatea Națiunilor — se întreabă d. Romier — este oare în stare să prevină și să împiedece războaiele?

„Dacă răspunsul este negativ, se impune atunci reformarea metodei de lucru a Genevei“.

D. Lucien Romier relevă apoi încetineala Societății

Națiunilor, cu ocazia conflictului italo-abisinian și insistă asupra faptului că instituția dela Geneva trebuie să se organizeze, așa încât să poată ști la timp că războiul bate la ușă și să caute să-l previe atunci când acest lucru mai este încă posibil.

În ziarul LA TRIBUNE DES NATIONS din 18 Septembrie, d. Paul Boncour constată cu satisfacție că la Geneva s'au rostit de către aproape unanimitatea puterilor cuvinte limpezi în favoarea respectării pactului Societății Națiunilor.

Postul prim-ministru relevă apoi împrejurările din trecut, în care pactul a fost violat sau n'a fost apărut.

D. Boncour scrie că cea dintâi greșală s'a săvârșit atunci când nu s'a profitat de marele elan de solidaritate umană, următor armistițiului și n'a fost urmat Leon Bourgeois, care a cerut constituirea unei forțe internaționale la dispoziția Societății Națiunilor.

Au venit apoi eșecurile Tratatului de asistență mutuală, al Protocolului și al Conferinței de dezarmare:

„Sanctiunile morale, diplomatice, și economice chiar — scrie d. Boncour — atât de ușoare cu puțină bunăvoință, cu ce timiditate au fost proiectate pentru viitor! Cu ce dezinvoluță au fost neglijate când s'a prezentat ocazia!

„Ce neputință față de Japonia!

„Ce tăcere față de Germania!

„Și nu mai vorbesc de numeroasele incidente, ca chestiunea mitralierelor dela Saint-Gothard sau aceea a armelor dela Hirtenberg, unde nici măcar investigațiile n'au fost duse până la sfârșit, așteptându-se dispariția corpului delict pentru a fi constatat.

„Să nu se spună că nu există o măsură comună între

aceste cazuri și ipoteza în fața căreia se găsește Societatea Națiunilor. Mai întâi, nu este adevărat: chestiunea Mancuiriei era de aceeași proporție; ruperea unilaterală a tratatelor, săvârșită de Germania, precum și reînarmarea intensivă a acestei țări aduc riscuri sigure pentru pace.

„Un mare bine poate izvorî din criza în care ne sbatem acum la Geneva, dacă prilejul va fi folosit. Pasul considerabil făcut de Anglia, pe calea sancțiunilor, fiindcă pedepartele ele concordă cu interesele sale, iar pe de altă parte, fiindcă este obligată la ele printr'o evoluție incontestabilă a opiniei sale publice, poate și trebuie să fie folosit. Această evoluție a Angliei nu se poate aplica numai la un singur caz. Ca și pacea, ca și dreptul, securitatea colectivă, sau, ca să-i spunem pe nume, asistența mutuală este indivizibilă.

„Pacea indivizibilă!“ Expresia a fost pentru prima dată întrebuințată de d. Litvinoff. Ea înfățișează un câștig cert în favoarea ideilor noastre dela care nu ne-am abătut niciodată. Rusia revoluționară s'a așezat în rândurile puterilor păstrătoare ale păcii și tratatelor, nu numai în ceea ce privește linia generală a politicii sale externe, ci și în ce privește punete mai precise, și anume atitudinea noastră în chestiunea asistenței mutuale imediate și coordonate.

„Decât să reeriminăm în ce privește trecutul și trecând dincolo de împrejurările de față, n'ar fi oare locul să se înregistreze aceste adeziuni vechi sau recente într'un text scurt, clar și precis, care să însemne o interpretare comună a articolului 16, cheia de boltă a Societății Națiunilor, fără de care aceasta s'ar prăbuși?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DECLARAȚIILE D-LUI HITLER ȘI CHESTIUNEA TERITORIULUI MEMEL

Presa franceză.

Ziarele franceze din 17 Septembrie dau o deosebită atenție declarațiilor făcute de cancelarul Hitler, în ședința Reichstagului, convocată în timpul congresului național-socialist dela Nuernberg.

Presa își exprimă îngrijorarea în fața acestor declarații care ar confirma faptul că Germania va căuta să profite de încordarea provocată de conflictul italo-abisinian, pentru a-și valorifica pretențiunile în Răsăritul Europei.

Unele ziare stabilesc chiar o legătură între acest discurs și intervenția d-lui Beck, ministrul de afaceri străine al Poloniei, care în ședința Adunării Societății Națiunilor a protestat împotriva unui pasaj din discursul d-lui Litvinov, referitor la pactele bilaterale.

„Trebuie să vedem aici, scrie PETIT PARISIEN, nu numai o coincidență, ci un fel de colaborare tacită între Varșovia și Berlin, menită să pună în încercătură Uniunea Sovietelor“.

LE JOURNAL se întreabă: „Ne vom decide oare să înțelegem, după discursul d-lui Hitler și după manifestația d-lui Beck? Niciodată un avertisment n'a venit mai la timp și n'a fost mai limpede. Pentru moment, dinamismul înfierbântat la roșu se va desănțui spre Răsărit“.

Organul socialist LE POPULAIRE este de părere că „pentru a împiedeca o agresiune în Memel, trebuie prevenită și eventual reprimată agresiunea ce se pregătește în

'Abisinia. Pentru ca Societatea Națiunilor să poată garanta pacea contra rasismului, trebuie ca conflictul italo-abisinian să se încheie fără ca ea să sufere o atingere cât de mică în autoritatea ei, ci dimpotrivă ea să iasă victorioasă și întărită din această afacere“.

„Doctrina voinței de pace a Reichului — scrie LE TEMPS — expusă în mai multe rânduri de Cancelar și care corespunde atât de puțin actelor guvernului german, e bine emosentă. Teza prezentă susține că Germania ferindu-se de a lua poziție în chestiuni care nu privesc interesele sale, este cu atât mai atentă față de evenimentele din Lituania, din cauza situațiunii create Memelului, teritoriu răpit Germaniei, „spoliațiune legalizată de Soc. Națiunilor“.

„În realitate, singura primejdie care amenință statuul orașului Memel, constă în uneltirile germanilor afiliați național-socialismului dela Berlin contra drepturilor incontestabile ale suveranității lituaniene.

„Acest atac contra unui mic Stat, sub pretextul orașului Memel, unul din obiectivele imediate ale politicii externe a Reichului și rechizitoriul contra Rusiei comuniste, sunt singurele puncte ale politicii externe, examinate de cancelar în discursul său“.

„Singurul punct critic de politică externă scrie LE JOURNAL DES DEBATS, special menționat în discursul dela Nuernberg, este chestiunea Memelului.

„Invănuirile aduse de Cancelar sunt desigur exagerate, dar este neîndoie nică Germanii le cred îndreptăţite şi că Societatea Naţiunilor va fi chemată a îndeplini un rol util şi statutar, dând acestei probleme o atenţie imparţială, înainte ca evenimentele să ia o întorsătură, care într-o zi ar putea fi regretată de toate părţile în cauză.

„Partea de politică externă a discursului cancelarului german comportă câteva adevăruri îndreptate contra bolşevismului. D. Hitler este la largul lui, pentru a denunţa manoperile Sovietelor, aruncând asupra Kominternului răspunderea propagandei revoluţionare în celelalte ţări în ciuda făgăduielilor cele mai solemne. El constată, precum am avut şi noi prilejul să o facem „că nu trebuie pus temei pe protestările Moscovei“. Aci, el are perfectă dreptate.

„Dar de ce oare guvernele anterioare ale Germaniei nu au observat totdeauna aceiaşi atitudine, faţă de Rusia?“.

D. Leon Daudet în ACTION FRANÇAISE, consideră că „încordarea războinică a Germaniei tinde în mod fatal spre o mare expediţie militară. Neputând realiza Anschlussul imediat, fără a risca coaliţia franco-anglo-italiană, Cancelarul Hitler, în acord cu marele stat major, îşi îndreptă azi bateriile contra Rusiei, proiectând cucerirea acestei ţări, înainte de oricare altă invazie

„De aceea discursurile dela Nuernberg par a fi—spune d. Daudet—primul sunet de clopot preludiv al viitorului războiu germano-rus“.

În încheiere, d. Daudet se întreabă, până la ce punct eventualitatea unui războiu germano-rus angajează Franţa, în urma acordului semnat de d. Laval cu Rusia Sovietelor.

D-na Genevieve Tabouis, trimisă specială la Geneva a ziarului L'ORDRE, din 21 Septembrie, scrie următoarele:

„Dat fiind că guvernul lituanian a dat deplină satisfacţie puterilor semnatare ale tratatului relativ la Memel, prin reforma legii electorale, pare probabil acum, după consfăturile pe care d. Lozoraitis le-a avut cu d-nii Laval, Eden şi Aloisi, că marile puteri ar fi dispuse să adreseze guvernului din Berlin o notă.

„Prin această notă, guvernul Reichului ar fi invitat să respecte deplina libertate a guvernului lituan, în timpul alegerilor din Memel.

„Sunt motive să se creadă că puţin după alegeri adică între 15 Octombrie şi 15 Noembrie, naţional-socialiştii din Memel, em graţi în Germania, vor încerca o lovitură de forţă, pentru a pune Societatea Naţiunilor şi puterile semnatare ale statutului în faţa unui fapt împlinit“.

LE TEMPS din 21 Septembrie publică un editorial în care subliniază faptul că diferendul italo-abisinian nu trebuie să îndepărteze atenţia dela celelalte probleme europene care pot da naştere la grave complicaţiuni. Adevăratul pericol îl prezintă astăzi Germania care, formidabil reînarmată, aşteaptă evenimentele, şi este gata de a profita de toate incidentele, care pot servi scopurile sale politice:

„Guvernul din Berlin, scrie ziarul, este în rolul său poate atunci când proclamă dezinteresarea şi deplina sa neutralitate faţă de conflictul italo-abisinian, dar este totuşi evident că el se pregăteşte să manevreze larg pe acest teren nestabil, după cum decurge lucrurile, fie prin slăbirea puterii italiene, care ar crea pentru Reich noi posibilităţi în Europa Centrală, fie prin dislocarea frontului dela Stresa, care i-ar oferi ocazia de a încerca să atragă Italia decepţionată şi acrită în urma Berlinului.

În recentul său discurs dela Nuernberg, cancelarul Hitler a atacat Lituania cu o violenţă cu atât mai sur-

prinzătoare, cu cât preşedintele consiliului lituan făcuse cu câteva zile mai înainte declaraţiuni foarte clare cu privire la garanţia necesară sincerităţii acestei încercări electorale. Führerul plecând dela afirmarea că teritoriul Memel a fost smuls Germaniei după câţiva ani dela războiu, în plină pace, a susţinut că elementul german este tratat contrariu legilor şi acordurilor, numai pentru faptul că este vorba de „Germani care vor să rămână germani“. El a forţat astfel întru câţiva Societatea Naţiunilor şi puterile garante să intervină. E cert că Statutul Memelului trebuie respectat şi totul ne face să credem că guvernul lituan îşi va îndeplini această obligaţiune. Acest statut prevede un directorat care ar avea încrederea Dietei alese, dar el recunoaşte şi suveranitatea Lituaniei asupra totalităţii teritoriului său naţional. Lituania are dreptul să se apere, la Memel ca şi aiurea, împotriva mişcărilor antinaţionale ale elementelor germane înfeodate naţional-socialismului dela Berlin, şi legea care înlătură dela dreptul electoral pe aceia care au făcut parte din asociaţiunile ilegale cu tendinţe separatiste, valorând pentru întregul teritoriu lituan, ca şi aplicarea ei la scrutinul pentru Dietă din Memel, nu par să fie contrarii spiritului şi literii statutului special pentru acest teritoriu.

„În orice caz, aţâţările presei naţional-socialiste împotriva Lituaniei — aţâţări la care participă făţiş miniştrii Reichului — tind să dovedească faptul că ameninţarea germană împotriva Memelului există, şi că ea merită toată atenţia. Dacă guvernul din Berlin vede puterile garante — Anglia, Franţa, Italia şi Japonia în speţă — despărţite şi în plină rivalitate între ele, el poate fi ispitit să-şi încerce puterea reconstituită printr-o lovitură de forţă, faţă de care, așa presupune el, vor exista ezitări de opunere practică şi pe care Societatea Naţiunilor n'ar putea-o împiedeca. Se vede din aceasta cum Germania scontând beneficiile de ordin general ale neutralităţii sale faţă de conflictul italo-abisinian, se pregăteşte să uzeze şi să abuzeze de libertatea de acţiune pe care crede că şi-a asigurat-o prin masiva sa reînarmare, pentru a-şi ajunge primul dintre „scopurile“ politice sale externe precipitând năvălirea sa în ţările baltice. Se poate regreta faptul că plecarea sa voluntară şi premeditată dela Geneva nu a mai îngăduit asocierea Reichului la responsabilităţile asumate de toate puterile, dar nici Roma, nici Londra, nici Parisul şi mai ales Geneva n'au dreptul să uite că, atunci când se agită chestiunea conflictului italo-abisinian şi consecinţele pe care acesta le poate avea, există în mijlocul Europei o putere care nu concepe definitivă ei ridicare decât în urma celor mai grave complicaţiuni internaţionale şi a unei profunde turburări a ordinii existente“.

Presa engleză.

MANCHESTER GUARDIAN din 16 Septembrie se referă la discursul pe care d. Hitler l-a ținut la Nuernberg. Scoate în relief două puncte pe care le consideră de mare importanţă; primul, despre afacerile interne, iar al doilea un avertisment dat puterilor semnatare a statutului Memel ce poate fi considerat ca o ameninţare a Lituaniei.

MORNING POST din 17 Septembrie publică un editorial sub titlul: „Furtună asupra Memel-ului“, în care se ocupă de declaraţiile făcute la Nuernberg de către cancelarul Germaniei, scriind:

„La prima vedere, declaraţia d-sale ar însemna că Germania naţional-socialistă renunţă la orice plan de a pune stăpânire pe neamuri străine. Mai implică însă şi faptul

că Germania nu poate tolera la infinit ca membrii din propria ei rasă să fie sub stăpânirea altora“.

Iar ca încheiere, după ce face istoricul chestiunii Memel, adresează un apel la puterile europene ca: „să evite a da motiv plauzibil Germaniei pentru o intervenție unilaterală, căci este destulă neliniște în Europa ca să mai fie nevoie la ordinea zilei și de chestiunea Memel-ului“.

NEWS CHRONICLE din 17 Septembrie scrie că răspunsul Lituaniei la acuzația adusă de d. Hitler, în declarația sa dela Nuernberg, exprimându-se cu cuvintele: „pașnicul Memel cel furat“, a fost un viguros sprijin dat Convenantului față de criza italo-abisiniană din partea delegaților micilor puteri.

MANCHESTER GUARDIAN din 17 Septembrie critică în articolul său de fond politica externă a Germaniei, spunând că, nimeni nu trebuie să se înșele asupra intențiilor adevărate ale Germaniei. Găsește că e nedreaptă amenințarea făcută Lituaniei, iar motivul, adaugă ziarul, este următorul:

„Mișcarea național-socialistă nu poate trăi decât numai într-o atmosferă de agresiune. D. Hitler și aderenții săi trebuie să atace neconștient pe cineva. În interior sunt evreii care nu se pot apăra. În afară, Lituania, un stat prea mic ca să răspundă la lovitură cu lovitură.

Efectul general al discursului d-lui Hitler a fost că nu a început nimic nou, ei a continuat agresivitatea național-socialistă în afacerile străine, cu alte cuvinte lucrurile au rămas tot cum erau în Germania“.

TIMES din 17 Septembrie consideră discursul d-lui Hitler ca o lovitură de maestru în ce privește afacerile interne, calculată să stârnească entuziasmul auditorului. Străinătatea însă n'a izbutit s'o convingă.

TIMES din 19 Septembrie publică o comunicare din Berlin, în care se ocupa de comentariile presei germane, constatând că se observă o notă de dezamăgire în ce privește chestiunea Memel.

DAILY MAIL din 19 Septembrie insistă, într'un articol de fond, ca Anglia să se înarmeze până în dinți dacă vrea să fie la adăpost de evenimentele care amenință să se desfășoare, adică să se adapteze noilor circumstanțe, spre a face față riscurilor neprevăzute în 1919 care derivă din sprijinul pe care-l dă Ligii Națiunilor.

Ca să documenteze insistența pentru înarmare, spune că Anglia, conform art. 10 din Pactul Societății Națiunilor, trebuie să susție menținerea Memel-ului în cadrul Lituaniei.

Cum speranțele de acum 10 ani că s'a ivit o nouă eră în care națiunile nu vor mai recurge la forță, sunt moarte, urmează — scrie ziarul — ca și desarmarea este literă moartă, așa că nici cel mai aprig pacifist nu poate nega că azi toată lumea se înarmează cu frenezie.

Presa germană.

Campania întregii presei germane împotriva Lituaniei, cu prilejul alegerilor care vor avea loc la 29 Septembrie, și-a făcut loc sistematic încă de acum o lună, în articole de fond, toate pe un ton de protest amenințător. Recrudescența ei s'a marcat prin discursul d-lui Göring din 9 Septembrie, la granița Prusiei orientale și apoi prin discursul d-lui Hitler în Reichstag la Nuernberg.

Ziarele germane declară în același timp că expunerile apărute în presa străină și în special în „Times“ asupra situației din Memel, sunt inexacte. Ele consideră insuficiente sfaturile date de puterile semnatare ale convenției

relativ la Memel, guvernului din Kaunas, în vederea viitoarelor alegeri.

Ziarul NATIONALZEITUNG din Essen, cu data de 19 Septembrie, scrie:

„Parisul, Londra și Roma se înșeală încăodată asupra avertismentului foarte dămurit adresat de Führer puterilor semnatare ale statutului teritoriului Memel. În orice caz, guvernul și poporul german au o concepție cu totul diferită de a puterilor semnatare. Germania vrea să știe dacă Lituania vrea să nu se respecte unele obiceiuri internaționale uzitate în țările civilizate. Dacă nu, Germania va cere puterilor garante să intervină la nevoie cu forța pentru a pune capăt situației anarhice din teritoriul Memel“.

În legătură cu chestiunea teritoriului Memel, BERLINER BOERSENZEITUNG din 19 Septembrie scrie:

„Cu o cinică sinceritate se declară că niciun demers nu s'a produs la Kaunas și că declarațiile d-lui Tubelis, președintele consiliului de miniștri al Lituaniei, făcute presei în ziua de 14 Septembrie, ar fi de ajuns ca să satisfacă guvernele din Paris și Londra“.

FRANKFURTER ZEITUNG declară: „Statutul ar trebui să asigure locuitorilor din Memel, supuși suveranității lituaniene, autonomia la care au dreptul și ar trebui astfel să repare într'un mod oarecare, deși insuficient, răul săvârșit prin punerea teritoriului Memel, în plină pace, sub suveranitatea Lituaniei. Respectarea statutului și a dispozițiilor de protecție cuprinse în el este prin urmare cererea cea mai modestă care se poate face, dacă vrem ca acest statut să fie restabilit în mod integral“.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ scrie că s'ar exagera dacă s'ar da conversațiilor din Geneva ale d-lui Lozoraitis un alt înțeles decât acela al restabilirii situației juridice a Memelului, așa cum a fost garantată prin tratate.

„Oricare om de Stat din Geneva care ar neglija să atragă atenția d-lui Lozoraitis asupra imposibilității de a menține regimul de arbitraj și teroare din Memel și asupra primejdiei pe care o constituie atitudinea Lituaniei, ar lua asupra sa o grea răspundere.

„Este nedrept, scrie ziarul, ca să se aducă Germaniei care nu a cerut decât restabilirea integrală a situației garantată de tratate, acuzația injurioasă că ea nu ar aștepta decât momentul potrivit pentru a viola frontierele Memelului.

„Ar fi mai bine ca prin avertismente potrivite și măsuri de prevedere luate din vreme să se evite o grea răspundere.

„Cu prilejul plebiscitului din Saar, tocmai puterile răspunzătoare pentru teritoriul Memel au fost acelea care nu au încetat să sublinieze modul cum trebuie să se desfășoare un plebiscit impecabil“.

VOELKISCHER BOEBACHER din 19 Septembrie, publică o dare de seamă a corespondentului său din Memel, intitulată „Politica de minciuni a Lituaniei și puterile semnatare“ și având următoarea manșetă semnificativă: „În 1923 Antanta a trebuit să amenințe Lituania cu ruperea relațiilor diplomatice. Și azi?“

Declarațiile ministrului de externe lituanian făcute la Geneva, BÖRSEN ZEITUNG din 17 Septembrie le comentează sub titlul: „Frază lituanienă“ și cu subtitlurile: „Jalnică încercare de apărare a ministrului de externe din Kaunas la Geneva. Calomnii?“.

Ziarele din 20 Septembrie se folosesc de corespondența ziarului DAILY MAIL din Memel pentru a sublinia faptul în articolele intitulate:

Glas englez în contra scandalului din Memel“ VOELKISCHER BEOBACHTER sau „Grotesca alegerilor din Memel“. BERLINER TAGEBLATT, Campania își găsește expresia în titluri mari de față ca acele din prima pagină a lui VOELKISCHER BEOBACHTER din 20 Septembrie. „Noua serie a infracțiunilor juridice din Memel: 11.000 cetățeni din Memel excluși dela alegeri, 5.000 Lituanieni încetățeniți! Nu există un reglement pe care Lituania să nu-l fi călcat“.

VÖLKISCHER BEOBACHTER din 22 Septembrie scrie la corespondența lui Daily Mail din Memel pentru ca-i folosi ca titluri frazele:

„Cetățenii din Memel prădați de dreptul lor la alegeri“. „Posibilitatea de erori la aceste alegeri trebuie să fie uriașă“.

BOERSEN ZEITUNG din 21 Septembrie publică o corespondență din Memel intitulată: „Noi dificultăți de votare la Memel. Șicane de pasporturi“.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 22 Septembrie se folosește de o nouă corespondență a ziarului „Daily Mail“ pentru a intitula astfel rezumatul telegrafic din Londra „Populația din Memel se teme de grele represalii“.

BERLINER TAGEBLATT din 22 Septembrie relevă tonul presei franceze nefavorabil atitudinii germane în chestia alegerilor dela Memel. Drept răspuns la acuzațiile de agresivitate germană ziarul intitulează comentariul său.

„Alarmă falsă“ „Presa pariziană atâta în bloc împotriva Germaniei pe chestia Memel“. Rezumatele din ziarele franceze „Petit Parisien“, „Le Matin“, „Le Journal“ și „Ere Nouvelle“ sânt însoțite de o notiță redacțională în care ziarul își exprimă mirarea față de atitudinea corespondenților francezi din Berlin și încheie cu următoarele:

„Trebuie să ne mirăm mai puțin și trebuie chiar să arătăm comprehensiunea pentru străduința pariziană de a provoca o diversiune cu orice chip, printr'o alarmă falsă“.

Presa elvețiană.

„Se știe de mult, serie GAZETE DE LAUSANNE din 17 Septembrie că Germania stingherită de noile tratate de alianță, în direcția Europei Centrale, își va îndrepta privirile spre Europa nordică. Discursul dela Nuernberg a confirmat aceste temeri.

„D. Hitler a pronunțat un aspru rechizitoriu contra statutului orașului Memel, contra incuriei puterilor și a Societății Națiunilor, care nu impun Lituaniei respectarea obligațiunilor luate.

„Statutul Memel va fi piatra de încercare care va permite nazismului să judece până la ce punct i se va opune o rezistență în expansiunea spre răsărit. De pe acum Germania hitleristă înțește atacurile sale contra Rusiei Sovietice. Tactică în perfectă armonie cu intențiile sale.

„Din nefericire, asupra acestui punct nu se poate spune că cancelarul nu are în mare parte dreptate: El are dreptate de a vedea în bolșevism o primejdie; el are dreptate de a denunța reaua credință a guvernului dela Moscova și iarăși dreptate când se ridică contra acțiunii subversive condusă de Rusia în țările vecine și pretutindeni unde poate pătrunde“.

Sub titlul: „Dela Addis-Abeba la Memel“, JOURNAL DE GENÈVE, în editorialul său din 18/9, scrie:

„Führerul lasă să adoarmă chestia Austriei. El se agață de Lituania față de care arată un dispreț analog celui pe care-l arată Italia față de Etiopia. Dânsul țintește Memelul, mai ușor de atins decât Viena. Acesteia din urmă îi va veni rândul mai târziu (preludiul unei revanșe în contra Franței), dacă celelalte puteri continuă să se certe pentru cel mai mare profit al ei. S'ar putea foarte bine, ca, în definitiv, Ducele încureându-se în Etiopia, volens nolens, să lucreze pentru regele Prusiei care se chiamă azi „Führerul“.

* Presa sovietică.

In legătură cu congresul național-socialist dela Nuernberg, presa sovietică ia o atitudine extrem de ostilă față de conducătorii Germaniei național-socialiste, care au atacat, în discursurile pronunțate la Congres, regimul din Uniunea Sovietică.

Intr'un șir de articole și corespondențe, apărute în ultimele zile, presa sovietică atacă, la rândul său, pe organizatorii congresului.

Astfel, IZVESTIA din 15 Septembrie exprimă părerea că adunarea a 800 de mii de oameni, transportul pe căile ferate și șoselele Germaniei, n'ar fi decât o mobilizare de probă a rezervelor armatei, iar „toate vociferările șoviniste și demagogice ale conducătorilor partidului național-socialist subliniază caracterul militarist al congresului dela Nuernberg“.

Afirmând că tot șgomotul ce se face în jurul serbărilor dela Nuernberg n'are altă menire decât să sustragă atenția masselor muncitoare dela starea tragică în care ele se află sub dictatura național-socialistă, ziarul IZVESTIA arată, în același timp, că Statul German cheltuiește sume enorme pentru înarmare, distrugând economia națională și comerțul extern, și storcând, prin înființarea de noi impozite, ultimele mijloace ale populației.

Cu data de 17 Septembrie ziarul IZVESTIA publică un nou articol, intitulat: „Nuernberg și Moscova“, semnat de Carol Radek.

După ce face o aspră critică a atitudinii d-lui Hitler, față de reprezentanții religiei catolice și protestante, care ar fi exponenții micii burghezii, nemulțumite de regimul național-socialist, autorul afirmă că șefii regimului hitlerist găsesc o singură scăpare din situația precară economică și morală: asmuțirea masselor împotriva evreilor și războiul.

„Tankuri, avioane, artilerie, toate acestea s'au văzut pe străzile Nuernbergului — scrie d. Radek. — In acest timp d. Hitler jură că nu vrea decât pacea și că se înarmează numai pentru că toată lumea se pregătește de războiu.

„Aceste declarațiuni pacifice ale d-lui Hitler — continuă IZVESTIA — se explică numai prin aceea că Germania nu este încă pregătită pentru războiu, nici din punct de vedere politic, nici din cel militar. Armata germană se află încă în perioada de pregătire, înarmarea ei nu este încă desăvârșită.

„D. Hitler însă crede, probabil, că înarmarea Germaniei a ajuns la un nivel destul de înalt, pentru ca el să-și permită să amenințe. De aceea, vorbind despre chestiunea teritoriului Klaipeda, d. Hitler a invitat Societatea Națiunilor să acționeze mai repede și să prevină evenimente pe care întreaga lume le-ar regreta apoi“.

Arătând că lupta împotriva Uniunii Sovietelor este scopul pe care îl urmărește în primul rând d. Hitler, Radek combate afirmațiile cancelarului german care, în discursul său din ședința Reichstagului, ținută la Nuernberg, a declarat că Germania nu poate fi învinuită că pregătește un războiu antisovietic, de oarece Germania n'are frontieră comună cu Rusia Sovietelor. Autorul articolului crede că d. Hitler cunoaște și mijloacele prin care se sugrumă distanțele. După părerea lui Radek, centrul întregii activități practice a național-socialiștilor germani rezidă în pregătirea mijloacelor pentru suprimarea distanțelor: creșterea forțelor aeriene, a detașamentelor motorizate și a flotei din Marea Baltică.

„Desigur, toate bufoneriile conducătorilor național-socialiști, la congresul dela Nuernberg, precum și ideologia lor progromistă, sunt — adaugă d. Radek — lucruri care nu merită nicio atenție. Inarmările germane și ura național-socialismului împotriva Uniunii Sovietelor trebuiesc ținute însă în seamă.

„Nu vrem să micșorăm câtuși de puțin seriozitatea acestui pericol. Puterea d-lui Hitler este efemeră, dar pu-

terea aceasta, înainte de a se prăbuși, mai este în stare să aprindă focul războiului mondial“.

PRAVDA din 18 Septembrie anunță închiderea congresului național-socialist dela Nuernberg, și constată că, congresiștii n'au rezolvat niciuna dintre problemele arzătoare care trebuiau să fie soluționate în primul rând. Nici problema prețurilor la alimente, nici problema plății zilei de lucru, nici chestiunea asanării financiare a Statului, n'au fost nici măcar propuse pentru discuție. Cu greu se poate afirma că legea de limitare a drepturilor evreilor, care însă nu împiedică exploatarea muncitorilor de către capitaliștii evrei, sau legea prin care se garantează monopolul bărbatului german asupra femeii germane, vor fi în stare să oprească dezvoltarea nemulțumirilor maselor populare.

„Un lucru s'a spus însă clar la congres: muncitorii să nu se aștepte la urcarea salariilor.

„Viitorul ne va arăta — continuă PRAVDA — ce se va întâmpla după congres. Un fapt este semnificativ: încă la sfârșitul lui August s'a autorizat din nou apariția officiosului organizației „Căștilor de Oțel“, care este simbolul „reacțiunii“ în ochii stângei național-socialistă“.

POLITICA EXTERNĂ A UNGARIEI

Presa maghiară.

In numărul din 18 Septembrie PESTER ILLOYD, sub titlul: „Ungaria și Polonia“, publică un articol de profesorul T. Rall. Autorul, după ce subliniază amicitia de secole dintre Polonia și Ungaria, scrie:

„Există și în prezent destule probleme, care reclamă o acțiunea comună a Ungariei și Poloniei. Ambele State, Polonia mai mare și Ungaria mutilată, trebuie să se apere ca să nu fie luate la remorca vreunei puteri mari, să devină sateliți pentru scopuri străine. Ambele vor să rămână în afară de jocul alianțelor.

„Asemănătoare mai este situația Ungariei și Poloniei față de Mica Înțelegere, Austria și Bulgaria, cu unele nuanțe însă. Ungaria nu poate privi decât cu plăcere faptul că Polonia nu este despărțită de România și Iugoslavia de acele tratate amare, care se ridică ca un zid între Ungaria și aceste State și că Polonia și România au un tratat de alianță, precum și faptul că Polonia are raporturi amicale cu Iugoslavia. La momentul oportun, aceste raporturi vor permite Poloniei să devină mediatorea unei concilierii, care, cel puțin în ce privește Iugoslavia, n'ar întâmpina obstacole sufletești în Ungaria“.

Ocupându-se apoi de restaurarea Habsburgilor, scrie:

„Polonia nu are cel mai mic motiv să intervină pentru Habsburgi și niciunul de a se opune restaurării. Dorește însă ca Austria și Ungaria să fie nestingherită în această libertate.

Independența Austriei reprezintă un interes vital pentru Ungaria și este de un interes important pentru Polonia“.

Presa cehoslovacă.

In numărul din 19 Septembrie, PRAGER PRESSE scrie într'o corespondență din Budapesta:

„Politica externă a Ungariei n'a suferit nicio schimbare esențială în ultimul timp. Ea continuă să aibă punctul de vedere de a rămâne în expectativă față de toate evenimentele politice mondiale, care ating direct sau indirect Ungaria.

„In ce privește punctul ei de vedere față de planul conferinței dunărene, Ungaria continuă să fie precaută și rezervată. Ungaria vrea să țină seamă și de amicitia italo-maghiară și de simpatia pe care o are astăzi pentru Germania.

„In chestiunea habsburgică se poate constata că această problemă pare a fi devenit atât de actuală, încât provoacă nervozitate și îngrijorări serioase. Regimul Gömbös este absolut împotriva restaurării Habsburgilor. Este, deci, firesc, că actualului regim maghiar nu-i poate fi indiferent ce proporții va lua problema habsburgică în Austria învecinată. In cazul când ea, într'o formă oarecare, ar deveni actuală, lucrul acesta ar influența foarte nefavorabil raporturile dintre Ungaria și Austria. Pe de altă parte, politica externă maghiară oficială tot mai speră, că va veni timpul când Germania și Austria vor găsi un „Modus vivendi“.

„Bineînțeles că, cel mai mare interes se arată față de conflictul italo-abisinian. Pare-se că cercurile competente din Budapesta sunt de părere că se poate aștepta calm desfășurarea evenimentelor, dacă se perseverează neocamdată pe baza orientării duble Roma-Berlin. Această orientare a politicii externe maghiare mai există neschimbată și astăzi. Simpatia Ungariei pentru Germania a devenit, în ultimul timp, și mai profundă și mai caldă“.